…БЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ! 46-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 219 (11817) 1968 оной сентябриин 17, вторник Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй Центральна Комитедтэ

…ЖАЛШАДЫЕ КОММУНИС ЁҺООР ХҮМҮҮЖҮҮЛГЭДЭ РАЙОННО ГАЗЕТЭНҮҮДЭЙ ДҮҮРГЭДЭГ ҮҮРГЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ ТУХАЙ

…жалшадые коммунис ёһоор хү…үүлгэдэ районно газетэнүүдэй …дэг үүргэнүүдые дээшэлүүлхэ …асуудалые КПСС-эй Централь… …итет хаража үзөө. Районно …алые хүгжөөхэ ба бэхижүүлхэ, …уудай ажахын, политическэ …йдалда тэрэнэй дүүргэдэг үүр… дээшэлүүлхэ, партиин XXIII …, КПСС-эй ЦК-гай Плену… шиидхэбэринүүдые амжалта… дүүргэлгэдэ ажалшадые эл… эмхидхэхэ талаар союзна рес…анууддай компартинуудай ЦК-… партиин крайкомууд, обкомууд, …ууд, райкомууд һүүлэй жэл… хэдэ хэдэн хэмжээнүүдые …гэжэ КПСС-эй ЦК-гай тогтоол …эдэглэгдэнэ.

…тагай хэблэл хадаа Совет за… тогтоһонһоо хойшонхи жэл… хүдөө тосхонуудта болоһон …льна ба культурна угаа ехэ …лтануудые үнэмшэстэйгөөр ха…, экономикын, газар тарялан …болбосоноор эрхилэлгын, мал …й ашаг шэмэ дээшэлүүлгын …алнууд тушаа тодорхойгоор …, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые …тайгээр тайлбарилна, табан жэ… түсэбые болзорһоонь урид дүүр… түлөө мүрысөөндэ хүдөөгэй …шадай гаргадаг патриотическа …нүүдые дэмжэнэ.

…тэй хамта улам ургажа бай… …рилтэнүүдые районно олон га… …өөрынгөө удхаар харюулнагүй, …шадай элдэб олон янзын һо… эрмэлзэлгые дутамагаар ха… …а эбана, нютагай ажабайдалые …аг муугаар харуулна, хүдэлмэ… …н ба хүдөө бэшэгшэдтэй холбоо …р байгуулдаг, ажалшадые гүн… ехээр һонирхуулдаг асуудал… тушаа үсөөнөөр бэшэдэг, хү… …ршэд болон колхознигуудай …үүдые саг үргэлжэ толилдог… …томо статьянуудые гаргадаг, …зэблэлһээ абтаһан зүйлнүүдые …хэблэдэг байна. Районно ба …ской газетэнүүдтэ информаци …аа хангалтагүйгөөр табигдан…

…йонно газетэнүүдэй хуудаһа… …партийна эхин организаци…, партгруппануудай хүдэлмэ… тухэл маяг ба онол аргануд …һулаар харуулагдадаг, комму…ууд эдэбхиие дээшэлүүлхэ, …С-эй Уставай эрилтэнүүдые на… сахидагаар, үйлэдбэри дээрэ, …удалдаа жэшээтэ һайнаар бэеэ …ябадагаар тэдэниие хүмүү… тухай статьянууд үсөөнөөр …гдоно. Ажалшадай депутадуу… нютагай Соведүүдэй, профсоюз… комсомольско, бусад нииитын ор…цинуудай хүдэлмэридэ, колхоз, …зуудай экономикые дэбжээлгэ… …үн зониие культурна ба ажа…лай талаар хангалгые һайжа…да газетэнүүд багаар анхарал …ууна, совет хүдөө тосхоной хү… тухай, хүдөө ажахын мэргэжэ… шухала байһан тухай модохи ту…, найруулга муутайгаар бэ….

…рэнэй ба үйлэдбэриин журам, …н ёһо гурим, коммунис абари… бэхижүүлхэ, социалис …и үригшэдтэ, колхозно демокра… сахидаггүйшүүлдэ, обществодо … үзэгдэлнүүдые гаргагшадта … тэмсэл хэхэ асуудалнууд …нно газетэнүүдтэ тиимэ ехэ хур… табигданагүй.

…артиин зарим горкомууд, райко… өөһэдыигөө хэблэлэй органуу… үдэр бүхэндэ хүтэлбэрилгые … бэелүүлнэгүй, тэдэндэ толи… материалнуудай нүлөөе дээ…үүлхэ тухай оролдолго гаргана… Районно газетэнүүдэй олон ре… мэргэжэл ехэтэй кадрнуудаар …гдаагүй, үйлэдбэриин ба ажа…лай муу эрхэ байдалда байдаг, … үе сагай полиграфическа баа….

…йонно газетэнүүдые хүтэлбэрил… һайжаруулхыень, тэдэнэй уд…, парти, правительствын шиид…ринүүдые бэелүүлхын түлөө тэм…, ажалшадые коммунис ёһоор …үүлгэдэ, табан жэлэй түсэбэй …бариннуудые болзорһоонь урид …гэхэ, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе эрхимээр угтаха хэ… тэдэниие элсүүлгэдэ эмхидхэ… үүргыень дээшэлүүлхыень союз… республиканууддай КП-нүүдэй …уудые, партиин крайкомууд, …ууд, горкомууд ба райкомуудые …С-эй ЦК уялгалаа.

…ртиин горкомууд ба райкомууд …гөө газетэнүүдэй политическэ …шэглэлэйнь хойноһоо ходоло… байха, тэдэнэй удхыень гүн… мэдэхэ, толилогдоһон ма…териалнуудайнгаа нүлөөтэй байхын түлөө тэмсэлдэнь редакцинуудта зохихо туһаламжа үзүүлхэ, хэблэлдэ толилогдоһон шүүмжэлэлнүүдтэ, ажалшадай дохёонууд болон дурадхалнуудта буруутаар хандаһан баримтануудта шууд шанга сэгнэлтэ үгэхэ ёһотой. Редакцинуудай түсэбүүдые партийна комитедүүдэй бюро дээрэ ходоодоо хаража үзэдэг, редакторнуудай, таһагуудые даагшанарай тоосоонуудые шагнажа, партийна ба советскэ органуудай шиидхэбэринүүд тухай редакционно хүдэлмэрилэгшэдтэ дуулгажа, өөһэдэйнь орондо хүдэлэнтүйгөөр, газетэнүүдэй хүдэлмэриин гол шэглэлээр зүбшэл, заабаринуудые үгэжэ байхань шухала.

Партиин горкомууд ба райкомууд районно газетэнүүдэй редакцинуудые политическэ хатуужалтай, мэргэжэлтэй журналистнуудаар хангаха тухай саг үргэлжэ оролдолго гаргаха, тэдэниие соёл сурталай талаар хатуужуултада, профессиональна шадабариень дээшэлүүлгэдэ ехэ анхарал хандуулха уялгатай.

Районно газетэнүүд иимэ үүргэтэй:

— коммунис партиин, Советскэ правительствын дотоодын ба гадаадын политикые, социалис байгуулалтын үнэхөөрөөл демократическа үндэһэ һуурииие тодорхой жэшээнүүд, баримтанууд дээрэ тайлбарилха, манай ороной арадуудай аха дүүгэй бата бэхи холбооe, хани барисаае тайлбарилха. Коммунис ёһоор этигэл түгэлдэр байлгые бэхижүүлхэ, совет хүн бүхэндэ совет патриотизмын ба социалис интернационализмын мэдэрэлые хүмүүжүүлхэ, соёл сурталай талаар хатуужалтай байлгын, буржуазна ямаршье янзын нүлөөндэ эсэргүүсэхэ шадабаритай байлгын асуудалнуудта тусгаар анхарал хандуулха. Партийна организацинуудай ажабайдал, олониитын дунда хэдэг эмхидхэлэй ба политическэ хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай, Уставай эрилтэнүүдые коммунистнуудай наринаар сахиха, үйлэдбэри дээрэ, ниитын ажабайдалда тэдэнэй дүүргэдэг түрүү үүргэ тухай статьянуудые олоор толилдог байха;

— районуудай экономическа ба культурна ажабайдал тушаа үргэнөөр бэшэхэ, ажалшадай үйлэдбэриин ба политическэ эдэбхиие хүгжөөлгэдэ туһалха, ниитын ажахые хүгжөөн дэбжээлгэдэ, ажалые научна ёһоор эмхидхэлгые нэбтэрүүлгэдэ журам бэхижүүлхын, социалис зөөридэ гамтайгаар хандахын түлөө тэмсэлдэ тэдэнэй хабаадалгын түхэл маяг ба онол аргануудые харуулха. Түсэбүүдые, абаһан уялгануудаа дүүргэхын түлөө хүдөөгэй ажалшадай тэмсэл тухай, тарянай ургасые, мал ажалай ашаг шэмые дээшэлүүлхын түлөө колхоз, совхозуудай мүрысөөнэй ябаса тухай материалнуудые ходоодоо толилхо. Ажал хэдэг хүниие бүри тодоор харуулха, харилсан туһалалсалгын, коллективизмын ба совет ёһоной ажабайдалай бусад үзэгдэлнүүдэй жэшээнүүдые тайлбарилха, ниитын гурим, коммунис ёһо заншал сахидаггүйшүүлдэ тэсэшэгүйгөөр хандалгые хүмүүжүүлхэ, эзэн буса, эмхи гуримтүй ябадалтай, үнэн бэшэ, шууд сэхэ бэшэ ябадалтай, хойрог нобшо ба хамаагүйгөөр хандаха ябадалтай эбсэшэгүй тэмсэл хэхэ;

— нютагай Соведүүдэй, профсоюзна организацинуудай ажал ябуулгые, ажахын, культурна байгуулалтада, хүн зоной байдал һайжаруулгада, эрилтэ хэрэглэмжыень хангалгада тэдэнэй дүүргэдэг үүргые бүри гүнзэгыгөөр дэлбэлэн харуулха. Ажалшадтай депутадуудай холбоо барисаан тухай ходоодоо хөөрэжэ үгэхэ, һунгагшадай захяануудай дүүргэлтэ, хүн зоной үмэнэ депутадуудай хэдэг тоосоонууд тухай ходоодоо дуулгажа байха. Комсомолые партиин зүгһөө хүтэлбэрилгын дүршэл тухай, парти ба арадай революционно, дайшалхы, ажалай заншалнуудаар залуушуулые хүмүүжүүлхэ талаар, үе үетэнэй уг залгамжалга ба аха нүхэдтөө хүндэтэйгөөр хандалга, социалис Эхэ ороондоо үнэн сэхээр алба хэхээр бэлэн байлга тухай материалнуудые олоор толилхо.

Районно газетэнүүдэй редакцинуудай толилһон зүйлнүүдэйнгээ литературна хэмжээн, тематикын ба жанрай талаар олон янзын байха тухай бүри ехээр оролдолго гаргахань, хүдөөгэй уншагшадай юрэнхы эрдэмэй, культурна хэмжээнэй дээшэлһые, тэдэнэй үйлэдбэриин, оюун бодолой, ажаһуудалай ба наһанай талаар онсо өөрэ һонирхол эрмэлзэлтэтэй байдагые хараадаа абахань шухала. Толилогдоһон материалнууд жиирэй ажалшадта сэхэ хандуулагданхай, таатай һайнаар, тодорхойгоор, ойлгосотойгоор, сэдьхэл хүдэлгэмэ һонирхолтойгоор бэшэгдэһээрээ илгардаг байха ёһотой. Районуудай гү, али городуудай үдэр бүриин ажал хүдэлмэри тухай, районно организацинуудай, һуралсалай газарнуудай, культурын өмхи зургаануудай, ажал ябуулга, ниитын ажабайдалда ажалшадай хабаадалга, спортивна хүдэлмэри, уран һайханай ба техническэ ухаалан зохёолто тухай элдэб олон янзын информацинуудые газетэнүүдэй хуудаһанда толилхо хэрэгтэй.

Партийна комитедүүд, районно ба нэгэдэмэл газетэнүүдэй редакцинууд эдэбхитэй авторнуудтай хэтдэдэг хүдэлмэри һайжаруулха, хүдэлмэришэн ба хүдөө бэшэгшэдтэй холбоогоо бэхижүүлхэ хэмжээнүүдые абаха, ниитын рейд шалгалтануудта, ниитын хаpалтануудта, колхоз, совхозуудай хоорондоо хүдэлмэрэ шалгалсалгада тэдэнэй эдэбхитэйгээр хабаадалгые хангаха. Газетэнүүдэй редакторнууд хүдэлмэришэд, колхознигууд ба алба хаагшадай суглаанууд дээрэ тоосоонуудые ходоодоо хэдэг байха, үйлэдбэриин түрүүшүүлтэй, арадай ажахын мэргэжэлтэдтэй, хүдөөгэй интеллигенциин түлөөлэгшэдтэй уулзалгануудые эмхидхэхэ, газетэнүүдэй номернуудые ондоо тээгүүр таража зүбшэлтые хэхэ, уншагшадай конференцинүүдые үнгэргэхэ, редакциин тазаатуур ябуулагдадаг хүдэлмэриин ондоошье түхэл маягуудые хэрэглэхэ ёһотой.

Газетын хүдэлмэрилэгшэ бүхэн редакцида ороһон бэшэгүүдтэ угаа ехэ хүндэтэйгөөр хандаха мэдэрэл өөһэдтөө хүмүүжүүлхэ, тэдэниие олониитэтэй холбоо байгуулха шухала арга тэжэ тоолохо, газетэнүүдтэ ходоодоо толилжо, тэдэ бэшэгүүдээр шухала хэмжээ абхуулха байха зэргэтэй.

Районно газетэнүүдтэ зорюулагдадаг инфомацинуудай шэнжэ ба хэмжээе, тэрэшэлэн информациие хэрэглэһэнэй түлөө түлөөһэнэй хэмжээе туримшуулхыень ТАСС-та, АПН-дэ, «Правдын» пресс-бюродо дурадхатдаа.

Дээдэ эрдэмтэй мэргэжэлтэдые 1969—1970 онуудта, мүн удаадахи жэлнүүдтэ бэлэдхэхэ түсэбүүдые зохёоходоо, дурсагдаһан мэргэжэлтэдэй хэблэлэй органуудта хэды шэнээн хэрэгтэй байһанда тааруугаар Москвагай, Ленинградай, мүн бусад университедүүдэй журналистикын факультедүүдтэ һуратшадые абалгые үргэдхэхөөр хараалхыень СССР-эй Госпланда, союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, СССР-эй Дээдэ ба тусхай дунда һуралсалай министерствэдэ даалгагдаа.

Районно газетэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй семинарнуудые ходоодоо үнгэргэжэ, совет хэблэлэй теориин ба бодото хүдэлмэриин асуудалнуудые, эрхим редакцинуудай хүдэлмэриин дүй дүршэлые тэдээн дээрэ зүбшэн хэлсэхые союзна республиканууддай КП-нүүдэй ЦК-нуудта, партиин крайкомууд ба обкомуудта, СССР-эй Журналистнуудай союзда даалгагдаа. Семинарнуудай хүдэлмэридэ эрдэмтэдые, промышленностиин ба хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые, партийна, советскэ хүдэлмэрилэгшэдые, түбэй болон нютагай газетэнүүдэй бэрхэ журналистнуудые хабаадуулха. Республиканска, хизаарай, областной газетэнүүдтэ районно, нэгэдэмэл газетэнүүдэй журналистнуудай үйлэдбэриин дүршэл тарагые эмхидхэхэ.

Түбэй, республиканска, хизаарай, областной газетэнүүдэй, «Партийная жизнь», «Агитатор», «Журналист», «Рабоче-крестьянский корреспондент» гэжэ журналнуудай редакцинууд районно хэблэлэй хүдэлмэридэ бүри ехээр анхарал хандуулхэ, районно газетэнүүдэй шэнжэ тухай, эдэбхитэй авторнуудтай холбоо барисаа тэдэнэй байгуулдаг түхэл маяг ба олон аргануд тухай, тематикые үргэдхэлгэ ба элдэб жанрнуудые хэрэглэлгэ тухай, хэлэн ба найруулга тухай статьянуудые ходоодоо толилхо, районно ба нэгэдэмэл газетэнүүдэй шэнжэлэлнүүдые, һүүлшын почтын мэдээсэлнүүдые ходоодоо тунхаглаха, олониитын ехэ удха шанартай эгээн лэ һонирхолтой материалнуудые эдэ газетэнүүдһээ абажа дам толилдог байха уялгатай.

Районно газетэнүүдэй материально-техническэ баазые бэхижүүлхэ, тэдэндэ бодото туһаламжа үзүүлхэ зорилгоор мүнөө үедэ тааруутуй тулюур байранууд соо байдаг районно газетэнүүдэй тиимэ редакцинууд болон типографинуудые типовой проектээр баригдаһан шэнэ үйлэдбэриин байшангуудта оруулха, районно ба нэгэдэмэл газетэнүүдэй редакцинуудые 1969—1971 онуудта «ГАЗ-69» автомашинануудаар хангаха, хэрэгтэй тухеэрэлгэнүүдые (диктофонууд, бэшэгэй машинанууд гэхэ мэтые) абахын тулада районно, городской, нэгэдэмэл ба район хоорондын газетэнүүдтэ нэгэ удаа мүнгэ зөөри һомолхо, линотипистнүүдые, хэблэгшэдые, газетэ таргагшадые, фотокорреспондентнүүдые, корректорнүүдые, районно газетэнүүдэй редакцинууд болон типографинуудай бусад мэргэжэлтэдые бэлэдхэхын тулада шэнэ профессионально-техническэ училищинуудые байгуулха талаар шухала хэмжээнүүдые хараалжа, 1969—1975 онуудта бэелүүлхыень союзна республиканууддай компартинуудай ЦК-нуудта, Министрнүүдэй Соведүүдтэ, партиин крайкомууд, обкомууд, горкомууд ба райкомуудта, автономито Республиканууддай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй крайгүйсэдкомуудта, облгүйсэдкомуудта, СССР-эй Госпланда. Хэблэлэй талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи комитедтэ даалгаха. «Правда» газетын хахадай шэнээн хэмжээтэйгээр гарадаг районно, нэгэдэмэл, район хоорондын, городской газетэнүүдэй редакцинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлһэн 1969 оной январиин 1-һээ нэмээтдэхээр хараалатгдаа.

Тушаал бүхэнэй салингай хэмжээе сахин, салин хүлһэнэй һарада тогтоотдоһон фондын хэмжээн соо редакцинуудай штадые баталха эрхэ газетэнүүдэй редакторнуудта олгогдоо.

Районно газетэнүүдые гаргахын тулада гүрэнэй зүгһөө нэмэжэ үгтэдэг мүнгэ зөөриие бага болгохо зорилгоор 1969 оной январиин 1-һээ нэгэ хэһэгэйнь мүнөө 2 мүнгэ сэнтэй байһые хараада абан, эдэ газетэнүүдэй захилай түлөөһэн тогтоогдоо. Түлөөһэтэй реклама ба соносхолнуудые эмхинууд, организацинууд, зургаанууд болон энгэй хүнүүдһээ абажа түлөөһэтэйгөөр толилолгые үргэдхэхэ гэжэ газетэнүүдэй редакцинуудта һанамжалан дурадхагдаа. Нютатай хэблэлдэ гараха рекламна материалнуудай ба соносхолнуудай түлөөһэнэй хэмжээ хараалан тогтоохыень союзна республиканууддай Министрнүүдэй Соведүүдэй дэргэдэхи хэблэлэй талаар комитедүүдтэ даалгагдаа.

Районно хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэдтэ туһаламжа гэһэн багахан библиотекэ бэлэдхэжэ, 1968—1970 онуудта хэблэн гаргахыень КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи ВПШ-да, СССР-эй Журналистнуудай союзда даалгагдаа.

ҺҮҮЛШЫН МҮР ХАДАГДАБА

Ороохо тарягаа түргэнөөр, һайн шанартайгаар хуряажа абаха, гүрэндөө түсэбһөө гадуур таряа худалдаха гэһэн хүршэ «Заганский» колхозой үүсхэл манай колхоздо халуунаар угтагдаа һэн. Таряа хуряалгынгаа бүхы хүдэлмэрине наринаар түсэблэжэ, комбайнернуудай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, ажалаа һайнаар эмхидхэхэ хэрэгтэ гол анхарал хандуулагдаһан байна.

Ургаса хуряалгын түрүүшын үдэрһөө комбайнернууднай урагшатай һайнаар хүдэлжэ захалаа. Колхозой тарялан дээрэ 32 комбайн табигдаа һэн.

Энэ жэлэй баян ургаса гээлтэгүйгөөр хуряажа абаха гэһэн зорилгоёо колхозой механизаторнууд амжалтатайгаар бэелүүлжэ шадаа. Сентябрийн 16-да һүүлшын мүр хадагдажа, колхозой бүхы 7000 гектар дээрэхи таряан хуряагдажа абтаа.

Шэнинсын ургаса эгээн ехэ байба. Бүхы 5600 гектар дээрэһээ 82 мянган центнер шэниисэ абтаа гэхэ гү, али гектар бүриһөө дунда зэргээр 15 центнер хуряагдаһан байна. Шэниисын баян ургаса 4-дэхи бригадада абтаа. Тэндэ гектарай 17,2 центнер шэниисэ гараһан.

Колхоз дотороо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ комбайнер Платон Афанасьевич Степанов илажа гараа. Тэрэ 500 гектар хадажа, 2500 центнер таряа сохиһон байна. Хоёрдохи һуурнда гараһан комбайнер Цыренжап Дашеев 3800 центнер таряа суглуулһан байха юм. 275 гектар таряа хадажа, 2500 центнер ороохо сохиһон комбайнер Петр Андронович Мальцев гурбадахи һуури эзэлээ.

Энэ жэл колхозой тоогууд дээрэ дүн хамта 98 мянган центнер таряан ороһон байна. Тэрэнэй 26 мянган центнерынь гүрэндэ худалдагдажа, түсэб, социалис уялгамнай үлүүлэн дүүргэгдээ.

Бии байгаа арга боломжонуудаа хаража үзөөд, манай агууехэ вождь В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ үшөө 9 мянган центнер таряа гүрэнэй амбаарта оруулжа, түсэбөө 15 мянган центнерээр үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ шидээбди.

Мүнөө үедэ артелиин механизаторнууд, таряашад һолоомоёо суглуулжа, намарай паар хахалжа, үрэһэ хүрэнгэеэ сэбэрлэжэ байнхай. Тингэжэ ерэхэ жэлэй ургасын үндэһэ һуури табигдажа захалаа.

Ц. СЕМЕНОВ,
«Знамя Ленина» колхозой түрүүлэгшэ.

Мухар-Шэбэр.

БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, Профсоюзуудай областной Соведтэ

Таряа хуряалга, хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ ябаһан автоколоннонуудай 1968 оной августын гурбадахи арбан хоногой хүдэлмэриин дүнгүүд тухай

Таряа хуряалга, хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ хабаадажа байһан автоколоннонуудай 1968 оной августын гурбадахи арбан хоногой хүдэлмэриин дүн хаража үзөөд, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1967 оной июлиин 8-най № 510 тогтоолой ёһоор Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет болон Профсоюзуудай областной Совет иигэжэ тогтообо:

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, Профсоюзуудай областной Соведэй дамжуулгын Улаан туг, мянган түхэриг мүнгэн шантайгаар **Мухар-Шэбэрэй автотранспортна предприятида** (начальнигынь нүхэр В. Д. Иванов, месткомой түрүүлэгшэ нүхэр Б. С. Лиленко) барюулха. Энэ коллектив үдэр бүриингөө даабари дунда зэргээр 215,7 процент дүүргэһэн байна.

1968 ОНОЙ СЕНТЯБРИИН 15-най МЭДЭЭН

ЗАЛУУШУУЛАЙ ЭРШЭТЭ АЖАЛ

Байгша оной ургаса хуряалгада Бэшүүрэй аймаг дотор 78 комсомолшууд болон залуушуулай агрегат ажаллана. Энэнь нёдондонойхидо орходоо 15 агрегадаар олошороо. Нёдондоной хуряалга дээрэ шалгаржа, ВЛКСМ-эй ЦК-гай «Алтан колос» гэжэ значогоор шагнагдаһан «Победа» колхозой механизатор Василий Стрежневэй агрегат мүнөө мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябана.

Тэрэшэлэн «Дружба» колхозой механизаторнууд Очир Аюшеев, Бадмажаб Банзаракцаевай, Охин-Булагай совхозой Филипп Григорьевой хүтэлбэрилдэг агрегадууд таряа хуряалгада амжалтатай ябана. Мүн Бага-Куналейн залуушуулай тракторна бригада магтаалтай ажалаараа суурхадаг.

Мүнөө үедэ аймагай комсомолшууд болон залуушуулай агрегадууд 3500 гаран гектарай таряа хадаад, 2615 гектар дээрэһээнь 27000 центнер ороохо суглуулланхай.

Энэ зундаа залуушуулай 28 звено ниитын малай тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадалсаа. Тиигэжэ тэдэнэр 8000 центнер набшаһата тэжээл, 104211 центнер үбһэ, 450137 центнер силос бэлдэһэн байна.

Гадна Бэшүүрэй аймагай залуушуул мал ажалда олоор хүдэлмэрилдэг байха юм. Жэшээлхэдэ, аймаг дотор комсомол-залуушуулай юһэн фермэ тоологдоно. Тэдэнэр «Ленинскэ комсомолой 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө оролдоно.

Колхоз, совхозуудай таряан, мал ажалда хүдэлмэрилжэ байгаа 29 комсомолшууд байгша ондо Коммунис партиин зэргэдэ абтаһан байна. Тэдэнэй дунда ВЛКСМ-эй райкомой бюрогой гэшүүн, тракторист Клим Тюрюханов болон ажалай бусад түрүүшүүл бии юм.

Г. ЛУБЯГИН-ГОЛУБЬ.

ХОЁР БЭРХЭШҮҮЛ

«Бэлшээриин зуун хоногто 100 килограммай түлөө» дэлгэрһэн мүрысөөндэ Баунтын аймагай «Рассвет» колхозой малшад Бальжинима Ринчинов Михаил Цыбиков хоёр оролсожо, ехэ амжалта түйлаба. Зундаа эдэнэр эбэртэ бодо малаа ногоо элбэгтэй газараар адуулжа, шэгнүүрыень хоногой килограммһаа үлүүгээр нэмээгээ.

Тэдэнэр хоюулан бага наһандаа мал ажал дээрэ хүдэлжэ захалаа. Бальжинима зундаа Хойгод гэжэ газарта гүүртынгээ мал абаашана. Михаил малаа Дээдэ-Талын бэлшээридэ гаргадаг. Малаа бэлшээхэ газараа һайса танидаг, тэрэнээ зүбөөр хэрэглэжэ, олон ондоо газараар һэлгэжэ адуулдаг туладаа эдэ хоёр бэрхэшүүл мүрысөөндэ шалгарна.

Мүнөө малшад Ринчинов Цыбиков хоёр бэлшээридэ таргалуулһан малайнгаа 200 шахуу толгойень Ципиканай продснабта, мүн Нарһатын бэлэдхэлэй пунктда тушаахаяа байна. Хашарагуудынь эрхим тарганаар сэгнэгдэхэ байха. Һайн малшадай гарта харууһалагдаһан мал тиимэ байнгүй яахаб.

В. ЧУНАВЛЕВ.

АМАРШАЛГЫН ТЕЛЕГРАММА

Африкан оронуудай гүрэн түрые ба правительствые толгойлогшонорой ассамблейн түрүүлэгшэдэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин Советскэ Союзай правительствын зүгһөө амаршалгын телеграмма эльтээгээ.

Империализм ба колониализмда эсэргүүсэн, Африка түби дээрэ колониальна ёһо гуримай үлэгдэлнүүдые усадхахын түлөө, Африкын урда таладахи расизмда эсэргүүсэн, эб найрамдалай арадуудай хоорондын хани барисаанай түлөө Африкын арадуудай, африкан нэгэдэлэй организациин хэжэ байһан тэмсэл Советскэ Союзай зүгһөө хододоо хүсэд таларахал ба дэмжэлгэтэйгээр угтагдадаг байгаа, угтагдахашье гээд телеграмма соо хэлэгдэнэ.

Вьетнамай Демократическа Республикада эсэргүүгээр США-гай хэжэ байһан бомбодолгонуудые, дайнай бусад бүхы ябуулгануудые хүсэдөөр болюулха, Дүтын Зүүн зүгтэхи бэрхэтэй байдалые Аюулгүйн Соведэй 1967 оной ноябриин 22-ой резолюциие дүүргэлгэдэ үндэһэлэн политическэ талаар гуримшуулха, ядерна зэбсэг тараан дэлгэрүүлхэгүй гэхэ зэргын мүнөөнэй уласхоорондын харилсаануудай шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ Африкын бээ даанхай гүрэнүүд таатай һайн, эрхим туһа нэмэри оруулха гэжэ совет хүнүүд этигэнэ гээд телеграмма соо хэлэгдэнэ.

(ТАСС).

ТҮРЭЛ ОРОНОО БУСАБА

ПХЕНЬЯН. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо Д. С. Полянский толгойлогшотой Советскэ правительственна делегаци Корейн Арадай-Демократическа Республикын тогтоһоор 20 жэлэй ойе һайндэрлэлгэдэ хабаадалсаад, самолёдоор түрэл ороноо бусаба.

Совет эхэнэрнүүдэй комитедэй түрүүлэгшэ В. В. Николаева-Терешкова түрүүтэй тус комитедэй делегаци, ВЛКСМ-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пастухов түрүүтэй ВЛКСМ-эй делегаци мүн лэ энэ самолёдоор түрэл ороноо бусаа

„ЗОНД-5" НИИДЭБЭ

ТАСС-ай мэдээсэл

Замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэхэ программын ёһоор, «Зонд-5» гэжэ автоматическа станци 1968 оной сентябриин 15-да Советскэ Союзһаа табигдаба.

Автоматическа станци ниидэхэ замдаа Газарые тойрон дабшадаг хэмэл одон дээрэһээ дам ниидхүүлэн гаргагдаһан байна. Хэмжэлгэнүүдэй мэдээнэй ёһоор, «Зонд-5» автоматическа станци урид хараалагдаһанда дүтэрхы замаар ниидэнэ.

Замбуулинай дайдые научна ёһоор шэнжэлхэ, тэрэшэлэн станциин түхеэрэлгэнүүд ба агрегадуудые туршан тааруулха гээшэ энэ ниидэлгын зорилгонь болоно.

«Зонд-5» станцитай тогтуууритай һайн радио-холбоон байгуулагданхай. Телеметрическэ информациин мэдээнүүдэй ёһоор станци дээрэхи түхеэрэлгэнүүд, агрегадууд, научна аппаратура гэмгүй һайнаар хүдэлнэ.

Абтаһан мэдээнүүд тоололго-согсололгын центртэ шэнжэлэгдэжэ байнхай.

«КОСМОС-240» ТАБИГДАБА

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

Газарые тойрон дабшадаг «Космос-240» гэжэ ээлжээтэ хэмэл одон 1968 оной сентябриин 14-дэ Советскэ Союзһаа табигдаба.

ХОНИН БҮРИҺӨӨ—ХУРЬГА

НЭГЭШЬЕ ХОНИ ҺУБАЙРУУЛХАГҮЙГӨӨР...

Энэ жэлдэ Хяагтын аймагай ажахынуудта бүхыдөө 60 мянгаад эхэ хонид үрэжүүлэгдэхэ болоно. Тиин мүнөө энэ харюусалгатай хүдэлмэриин халуун үе ябажа байна. Энэмнай хонин һүрэгөө олошоруулха зорилгоёо бэелүүлхэдэмнай түрүүшын шата болохонь элитэ.

Хони үрэжүүлхэ хэрэгтэ ханамжатайгаар хандадаг ажахынуудта жэл бүри түл олоор абтадаг гээшэ. Жэшээнь, нёдондо хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэжэ шадаһан «Дружба», Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозууд энэ жэл түл абалгаараа эрхимлэжэ гараа. Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишод А. В. Попов, А. В. Аносов, А. М. Жаркой, мүн «Дружба» колхозой ахалагша хонишон Б. Р. Будацыренов гэгшэдэй отарынхид эхэ хонидоо һубайруулангүй, тус бүриһөөнь тооной түл абаһан байна.

Тиигэбэшье бусад олонхи ажахынуудта хонид олоор һубайраа. Үнгэрһэн жэлдэ үрэжүүлэгдэһэн 64334 эхэ хонидой 9803-ниинь түл үгөөгүй. Хүдэриин совхоздо эхэ хонидой 22,3 процентнь, Ехэ-Нугын совхоздо—19,1, «Заря» колхоздо—18,2, Погранична болон Хяагтын совхозуудта 17—16,8 процентнь һубайршоо. Аймагай бүхы ажахынуудай эхэ хонидой 100 отарын 19-дэнь эхэ малай дүрбэнэй нэгэ хубинь һубайрһан байна.

Погранична совхозой Б. Балданов, А. Тулбуров гэгшэдэй даадаг отарын эхэ хонидто хусанууд һула табигдаа һэн. Зүгөөр дээшэнь мэдээсэхэдээ, тэндэ хонид искусственна аргаар үрэжүүлэгдэһэн хэбэртэйгээр тоосоо. Мүн Хяагтын совхозой ахалагша хонишод Г. Коротков, И. Игумнов гэгшэдэй отарануудта үрэжүүлгын пунктнууд орой бэлдээгүй, үрэ хадагалха термосшье асараггдаагүй байгаа. Искусственна аргаар үрэжүүлхэ гурим заабариие дүүргээгүй дээрэһээ Хүдэриин совхозой ахалагша хонишод Балмаев, Цыбиков гэгшэдэй отарын хонидой 20—35 процентнь һубайраа һэн.

Мүнөө үедэ хонидые үрэжүүлхэ эгээн зохид сагай ябажа байхада нёдондонойнгоо алдуу эндүү дабтахагүй, тад ондоогоор хандаха ёһотойбди. Теэд энэ жэл хонид хэр һайнаар үрэжүүлэгдэжэ байнаб?

Аймагай олонхи ажахынууд уридшалан табигдаһан графигай ёһоор августын 12—15-һаа хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлжэ эхилһэн байна. Илангаяа «Дружба», «Родина», «Заря» колхозууд, энэ ажалдаа эртээнһээ бэлдэжэ, эмхитэйгээр захалһан байха юм. Эдэ ажахынуудта эхэ хонидынь тамир һайнтай, пунктнууд заһабарилагдаһан, бухы шухала зэр зэмсэгүүдээр хангагданхай, дүй дүршэлтэй хүнүүд техник-үрэжүүлэгшэдээр табигдаһан байгаа. Тэдэнэр хонидоо 35—40 үдэрэй туршада үрэжүүлжэ дүүргэхэ зорилго урдаа табинхай. Сентябриин 1-нэй мэдээгээр «Дружба» колхоз хонидоо үрэжүүлжэ дүүргэхэеэ байна. 6500 эхэ хонидойнь 5300-ниинь үрэжүүлэгдэнхэй. Эндэхи 11 отарын хонидой үрэжүүлгэ дүүрээ тооной.

Ахалагша хонишод Нурбо Галсанов, Бадма Будацыренов, Баатар Аюшеев, Анатолий Шестаков гэгшэдэй отарын эхэ хонид бултаа шахуу искусственнаар үрэжүүлэгдээд, ганцашье хониной һубайрхагүйн тула хэдэн һайн хусанууд һүрэг соо табигдаба. Баатар Аюшеев, Гуро Аюшеев, Бадма Будацыренов, Гончик Майдаров гэгшэдэй отарын хонидые техник-үрэжүүлэгшэд Ася Афлитонова, Цырема Занова гэгшэд зоотехническэ бүхы заабариин ёһоор, нарин һайнаар үрэжүүлээ.

Мүн «Заря», «Родина» колхозуудта, Хүдэриин совхоздо хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ түсэб дүүргэгдэхэ ойртонхой. Жэшээнь, «Заря» колхоздо энэ аргаар үрэжүүлэгдэхэ 3800 эхэ хонидой 3 мянга гараниинь, Хүдэриин совхоздо искусственнаар үрэжүүлэгдэхээр хараалагдаһан 8000 хонидой 6275-ниинь сентябриин нэгэн болотор үрэжүүлэгдээд байгаа.

Гэбэшье аймагай бусад ажахынуудта хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Һүүлэй мэдээгээр Ехэ-Нугын совхоздо 7000 эхэ хонидой миил 677-ниинь, Погранична совхоздо 10000 хонидой 2880-ниинь, Хяагтын совхоздо 11500 хонидой 4840-ниинь үрэжүүлэгдэнхэй. Эдэ ажахынуудта хонидынь туранхай байжа, үрэжүүлгөө нэгэ бага хойшолуулха баатай болоо юм. Зүгөөр мүнөө хонидоо түргөөр тарагалуулжа, ототой болоһонуудынь саг дары үрэжүүлхэ гээшэ хойшолуулашагүй шухала хэрэг мүн. Ушар нимэһээ үйлэдбэриин управлениин зүгһөө зохихо хэмжээ абтажа, гээгдэжэ ябаһан ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, зооветмэргэжэлтэдэй үмэнэ шанга эрилтэ табигдана. Хойто үбэл түл абалгые унжагайруулангүй, эмхитэй һайнаар үнгэргэхын тулада хонидоо тогтоогдоһон болзор дотороо үрэжүүлжэ дүүргэхэ гээшэ мүнөөдэрэй гол зорилго болоно.

Хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэдэ ашаг үрэ ехэтэй байһаниинь элитэ. Илангаяа манай аймагай ажахынуудта энэ аргые гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэхэ шухала. Юуб гэхэдэ, ажахынуудта бии байгаа хусануудай олонхинь нооһонойнгоо шанарай талаар мүнөөнэй эрилтэдэ хүрэдэггүй бшуу. Гол түлэб энэл шалтагаанаар һүүлэй арбан жэл дотор хонин бүриһөө хайшалагдаһан нооһон 2,2—2,6 килограммһаа дээшэлээгүй, Тиимэһээ Хяагтын госстанциин үүлтэртэ хусануудые шадаал һаа һайнаар хэрэглэхэ шухала. Тиигэбэл саашадаа нооһо ехэтэй, тобир, шамбай бэетэй мал олошорхо байна.

Нэгэ отарын хонидые 35—40 үдэртэ үрэжүүлжэ дүүргэхэдэ таарамжатай байһаниинь түрүүшүүлэй дүй дүршэл элишэлжэ үгэнэ. Энэ ушарта хурьгад хабартаа сат соогоо эхэһээнь амяарлагдана. Эхэ хонидынишье үрэжүүлэгдэхэ болзорой ерэтэр нилээдгүй таргалаад байдаг шуу.

Хонидые һайн шанартайгаар үрэжүүлхэ тухай хэлэнгүй гарахын аргагүй. Ямар нэгэн шалтагаанаар хээли абаагүй үлэшэһэн үсөөхэн хонидые һубайруулхагүйн тула, искусственна үрэжүүлгын дүүрэһэн хойно хусануудые һүрэгтөө табихада болоно. 4—6 хуса шэлэжэ, отара бүхэндэ 20—25 хоногоор табиһанай һүүлээр, һубай хонид балай үлэдэггүй.

«Буряадай АССР-эй колхоз, совхозуудта хони үсхэбэрилхэдэнь туһаламжа үзүүлхэ тухай» РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй баталан абаһан тогтоолдо харюу болгон, Хяагтын аймагай хонишод ерэхэ жэлдэ түл олоор, нооһо ехээр абахын тула бүхы хүсэеэ элсүүлхэнь сохом.

Г. ПОЛОМОШНОВ,
Хяагтын аймагай үйлэдбэриин управлениин главна зоотехник.

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

ТУРКМЕНИИН ССР. **Керки город ба Головное тосхон хоёрой хоорондо баригдажа байгаа электрын элшэ хүсэ дамжуулха лини дээрэ ажалай шэнэ амжалта туйлагдаба. Эндэ һаяхан 100 километрэй зайда бодхоогдохо бахананууд зөөгдэжэ дүүргэгдээ. Энэ хэрэгтэ түрүүшынхеэ «МИ-6» түхэлэй вертолёдууд хэрэглэгдэһэн байха юм. Авиаторнууд барилгын болзор богони болгохын түлөө нилээд ехэ оролдолго гаргаа. Һаяар Дунда Азиин энергосистемын элшэ хүсэн шэнэ линеэр дамжуулагдажа эхилхэнь. Зураг дээрэ: «МИ-6» түхэлэй вертолёт ашаа үргэжэ байна.**

ТАСС-ай фотохронико.

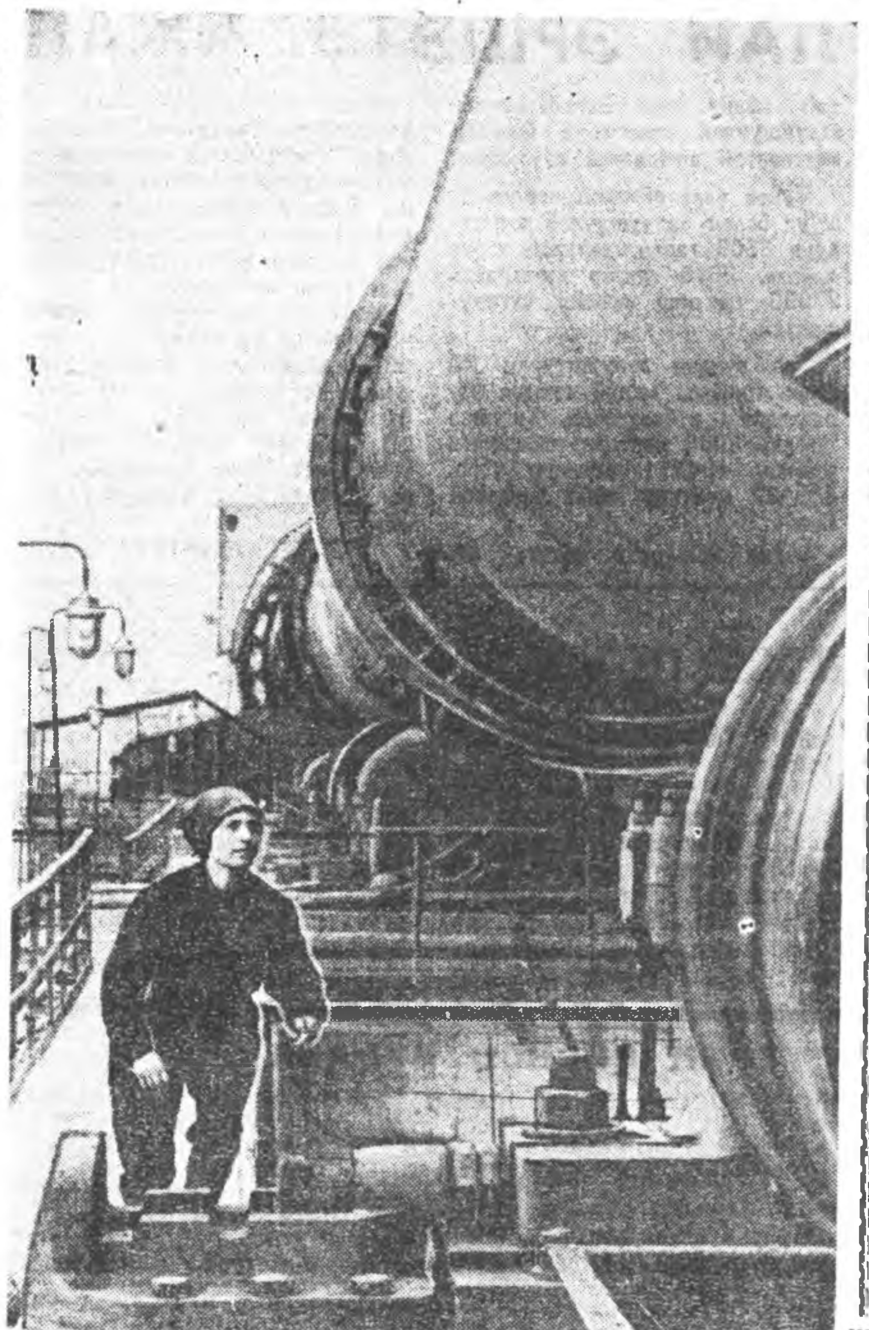

САРАТОВСКА ОБЛАСТЬ. **Вольск городой «Большевик» гэжэ завод дээрэ цемент үйлэдбэрилхэ шэнэ пеэшэн һаяхан ашаглалгада тушаагдаба. Энэ пеэшэн 185 метр ута юм, нэгэ час соо 72 тонно клинкер гаргаха аргатай. Зураг дээрэ: мотористка-тоһодогшо, ВЛКСМ-эй гэшүүн Лидия Спиридонова. Тэрэ шэнэ пеэшэнэй хүдэлхые шалган хаража байна.**

ТАСС-ай фотохронико.

СЕМИНАР—ЗҮБЛӨӨН

Политическэ һуралсалай шэнэ жэлэй эхилхэ саг ойртобо. Энээнтэй дашарамдуулан партиин обкомой политическэ гэгээрэлэй байшан КПСС-эй райкомуудай политическэ гэгээрэлэй кабинедүүдые даагшанарай семинар үнгэргэбэ.

КПСС-эй бүхы райкомуудай, промышленна томо томо предприятинуудай парткомуудай дэргэдэхи политическэ гэгээрэлэй кабинедүүдые даагшанар энэ семинарта хабаадаба.

Партийна пропагандые хүсэ нүлөө ехэтэй, дэлисэтэй, мүнөөнэй эрхэ байдалай эрилтэдэ хүрэмөөр болгохо, политическэ һуралсалые улам һайжаруулха хэрэгтэ хабаатай асуудалнуудаар кабинедүүдые даагшанар лекцинүүдые шагнаһан, дүй дүршэл тухайдаа хөөрэлдэһэн байна.

Коммунизмда эсэргүү номнолнууд—империализмын үзэл сурталай гол шухала зэбсэг мүн гэһэн асуудалаар КПСС-эй обкомой политическэ гэгээрэлэй байшантай консультант Д. Д. Очиров, үзэл сурталай хүдэлмэридэ социологическа шэнжэлэлгэ хэхэ тухай философиин эрдэмэй кандидат Д. Д. Лубсанов, уласхоорондын байдалаар КПСС-эй обкомой лектор К. Г. Полонных гэгшэд лекцинүүдые уншаба. Партийна һуралсалай үнгэрэгшэ жэлэй дүнгүүд ба шэнэ жэлэй зорилгонууд тухайда КПСС-эй обкомой политическэ гэгээрэлэй байшангые даагша Т. Ф. Назимова дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө. Коммунис хүмүүжүүлгэдэ литература, искусствын үүргэ тухайда хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат В. Ц. Найдаков, «В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлдэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол, коммунистнуудай марксистско-ленинскэ һуралсал гэһэн асуудалаар КПСС-эй обкомой пропаганда, агитациин таһагые даагша Л. Я. Похосоев дэлгэрэнгыгээр үгэ хэлээ.

Удаань политическэ гэгээрэлэй кабинедүүдые даагшанар коммунистнуудай һуралсал эмхидхэдэг дүй дүршэл тухайдаа хөөрэлдэһэн байна. А. М. Арсентьева (КПСС-эй Улаан-Үдын райком), С. А. Цыбиков (партиин Баргажанай райком), В. А. Крюкова (партиин Железнодорожно райком), А. В. Карагаев (КПСС-эй Советскэ райком), К. А. Дубровский (Зэдын комбинат), Н. Д. Замбалаев (КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райком), Г. Д. Чебунина (авиационно завод), ВЛКСМ-эй обкомой пропаганда, агитациин таһагые даагшын орлогшо Шигаев гэгшэд үгэ хэлэһэн байна. Политическэ һуралсал эмхидхэдэг дүршэл тухайдаа, мүн саашадаа тэрэниие улам һайжаруулха тухай эдэнэр тогтон хэлээ.

КПСС-эй обкомой политическэ гэгээрэлэй байшангай консультант В. В. Перевалова пропагандистнартай ябуулха хүдэлмэри түсэблэхэ тухай, эдэнэрэй эрдэм мэргэжэл, шадабари дүршэл дээшэлүүлхэ тухайда тогтон хэлээ.

Политическэ гэгээрэлэй кабинедүүдые даагшанарай семинар-зүблөөн гурбан үдэр соо үргэлжэлөө.

I. Сэнхир нуурнуудай эрьедэ

КАЛИНИНАЙ нэрэмжэтэ колхозой түб—Алташа һуурин хүрэжэ ерэбэбди. Артелиин контородо ороходомнай, түрүүлэгшэ үгы, амаралтада гаранхай, ерээ гү даа, али яагаа гээшэб гэлсэжэ байба.

Түрүүлэгшындэ ошохо юм гү, али яаха юм гэжэ байтарнай, Чимит Митыпович өөрөө ерэбэ. Бэеэр үндэр бэшэ, хара улаан шарайтай энэ хүтэлбэрилэгшэ тухай урданиинь нилээд дууланан, һайн һайхан хэрэгүүд тухайнь газетэ, журнал, ном соошье уншаһан тула нюурыень удаан шэнжэлэн харанаб. Юрын лэ хүн.

— Битнай ябашуутай байгааб. Түнхэнэй «Аршаанһаа» үнгэрһэн һүни ерээб. Алташын нуур ошохомни,—гэжэ Чимит Митыпов хэлэбэ.

...Үндэр гүбээе дабаадхихадамнай, сэнхир хүхэ долгиёо эбхэрүүлһэн үргэн нуур харагдаба. Тойроод шугы бургааһан. Хоёр үндэр хадын хоорондо мэлмэрһэн энэ «далайн» эрьедэ зогсоод, тамхияа аалихан баауюлан хөөрэлдэнэбди. Нуурай урда талада хоёр заахан хүбүүд загаһа хахуулидажа һуутараа, бидэниие харажархиһоор, юумээ абаад, саашаа гүйлдэшэбэ.

— Яаба гээшэб эдэнэрнай?

— Загаһа барихыень мүнөө үедэ хорёод байнабди. Май, июнь, июль һара соо баридаг юм һэн. Мүнөөш загаһанай түрһэлхэ сагынь болоо,—гэжэ Чимит Митыпович энеэбхилнэ.

...Алташын нуурай намтар 1958 онһоо эхитэй юм. Тинхэдэ Чимит Митыпович колхозой түрүүлэгшээр һаяшаг томилогдоод байгаа һэн. Ажахыншье хэрэгүүд муушаг бэлэй. Гүрэндэ ехэ үритэшэнхэй. Ажалай түлөөһэн гэжэшье даа... Жэлэй түгэсхэл дээрэ ажалта үдэртэ гэжэ хоёр, гурбан түхэриг (хуушан мүнгөөр) хубааха. Талха, ороохон-гээшыеш, хамаагүй, хүнэй эриһэн соо амбаарһаа үгэхэ. Энээн тухай Чимит Митыпович удаан бодожо үзөө һэн. Иигэжэ бүтэхэгүй. Ажал хэхэдээ бэрхэ, шумууһан хүнүүд залхуу, архиншадтай тон адляар нэмэлтэ түлөөһэ абана. Гэрэй эзэн эхэнэрнүүд (наһаараа колхоздо ажал хээгүй заримашуул) шангаралдаха: «Бидэ хэнһээшье дутаагүйбди, бидэндэшье нормо хэрэгтэй».

«Ажал хэһэн ама тоһодохо» гэһэн ёһо гурим эндэ тогтоогдоо һэн. Энэнэй зүб байһые хүнүүд һайшаан угтаа бэлэй.

ПРАВЛЕНИИН ГЭШҮҮДЭЙ зүблөөн дээрэ түрүүлэгшэ Чимит Митыпович үгэ абаба:

— Газараа эзэн ёһоор эдлэжэ шадаагүй һаа, колхозоо хүл дээрэнь гаргажа шадахагүйбди. Мяхан, һүн, тоһон гээшэмнай ургасын лэ хүсэн ха юм. Мүнөө дээрээ 400 гаран гектар газар уһалагдана. Үшөө ехые уһалдаг болохын тула сөөрэмүүдые тогтоохо хэрэгтэй.

Правлениин гэшүүдэй заримаһиинь гайхалдаба:

— Хаанаа нуур тогтоохобибди? Хёлгын уһа насоосоор бүлэжэ гү?

Правлениин зүблөөн Чимит Митыповичэй дурадхал һайшааба.

...Хүдэлмэришье эхилээ һэн. Алташа горхон хоёр үндэр хадын хоорондохи жалга соогуур харайдаг. Эгээл тэндэнь голые «хазаарлажа» зогсооходо, нуур тогтохо. Энэ жалгын бургааһа, һөөгүүдые хүнүүд сэбэрлэжэ эхилбэ.

— Дэмыл юумэ хэнэбди,—гэжэ хэлэхэ заримашуул олон һэн. Илангаяа Кирилл Якимович Просверенников урдаа оруулбагүй:

— Алташые хаажа шадахагүйбди. Оройдоошье бүтэхэгүй хэрэг. Хэршье үндэр хаалта бодхоогоо һаатнай, хадын энэ горхон хамха сохёод, һууринииемнай уһаараа хамажархиха. Шортоо.

— Ангара, Енисейнүүдые хаажа байхада, энээхэн Алташаяа хүшэхэржэ ядаа зон гүбди?—гэхэдэ, Кирилл Якимович гараараа зангажа, сэхыень хэлэхэдэ, уурлаа һэн.

— Харахал байхат. Мартышкиин ажал болохо.

Һаранууд үнгэрбэ. Алташа горхон үндэр хаалтые сүмэлжэ ядан зогсошобо. Тунгалаг уһаниинь жалга соогуур таража, ехэ нуур болон тогтошобо. Тэрэнэй уһые хэмжүүртэйгээр табижа байха тусхай түхеэрэлгэ тэндэ бодхоогдобо. Одоол тиихэдэ Просвеенников үбгэн түрүүлэгшэдэ ерэжэ:

— Чимит Митыпович, хүлисэ. Бишни алдуу хээ байнаб. Этигээгүйб,—гээд, уруугаа харан һуугаа бэлэй.

...Алташын нуур сэнхир долгиёо эбхэрүүлнэ. Хаанашьеб шубуудай жэргэхэнь дуулдана. Хаалтын тэг дундуур ходоро гараһан соргоор уһан харьялан урдажа, Саянай хадануудтахи Хэнгэргэ голой хүүюурые һануулна.

Хорин табан гектар газарта мэлмэрһэн энэ нуурай уһаар хэдэн зуун гектар газар уһалагдажа, жэл бүхэндэ үндэр ургаса үгэдэг юм.

ЧИМИТ МИТЫПОВИЧ тамхияа һорон, дуугүй зогсоно. Тэрэнэй юун тухай бодожо байһые таахань бэрхэтэй. Зүгөөр, түрэл колхозойнгоо ерээдүй тухай, үшөөл хэгдэхэ ажал хүдэлмэри тухай бодожо байна гэжэ һанамаар һэн. Шарайнь шнидэнги. Бодолынь хаанашьеб холо ошонхой. Һүүлэй жэлнүүдэй туршада тогтоогдоһон Хайсагарай, Һүдэтын нуурнуудай тоһон шэнги үнэтэй уһан тухай бодожошье болоо.

...Тэрэл үдэртөө Хайсагарай, Һүдэтын нуурнуудые ошожо харабабди. Тэдэ сөөрэмүүд Алташын нуурта орходоо нэгэ заа багаханууд. Тиибэшье хабар, зунай үедэ сабшалан, тараалан уһалхада хүрөөд үлэхөөр уһа суглууланхай. Үбэлдөө хадануудта ороһон саһан дулаан болохолоор хайлажа, эдэ гурбан нуурнуудай зүг бүхэнһөө хабарай урынууд гүйлдэн ерэдэг. Хии талаар урдажа һалаха уһан эдэ сөөрэмүүдэй сээжэ руу шудхана, луговод, кукурузашадай «заабаряар» Алташын, Хайсагарай, Һүдэтын нугаар урдажа, баян ургасын хүрьһэ ундалуулна. Үшөө таби гаран онуудта оройдоол 400 гектар сабшалан уһалдаг байһан колхоз мүнөө аяар мянга табан зуугаад гектар газарые саг үргэлжэ уһална ха юм.

Калининай нэрэмжэтэ колхозой сэнхир нуурнууд нилээд ехэ юумэ хээ. Чимит Митыповичэй хөөрөөн дээрэһээ олон юумэ элирнэ. Эгээл һайн гэгдэһэн газарһаа урда жэлнүүдтэ гектарай 7—8 центнер тараан хураагдадаг юм һэн. Мүнөө харыт. Тад ондоо. Гектарай 13—16 центнер абтана.

Уһалагдадаг газарай ям... һые дүрбэн хүн 1964 онд... доор гэршэлэн харуулаа... велий Федотов, Кузьма Р... Константин Павлов, Анато... релыгин гэгшэд 40 гекта... даажа абаба. Тэрэнээ һа... лаа. Үбэлдөө хэнэн ажалы... һааб даа. Утэгжүүлгэ, на... гэхэ мэтэ яашаха нэм. ... һүүлдэ намар болоходо, ... гээшэшье халюуршоо бэлэ... нэр гектар бүхэнһөө 41,1 ... алтан шара шэниисэ хуряаб... тойл илалта!

— Хэмэл нуурнууд тухай... тэ, журналнуудта һайса ... һэм. Республика доторнай... ха юм. Зэдын аймагта ... нуур гэжэ бии. Имнэ сөөр... гөөр үнээр ургаса хуряах... дэмы. Угайдхаһаа манай ... дэл адли газартай ажахы... гээд, Чимит Митыпович ... даа һууба...

Үнэхөөрөөшье Калининай ... жэтэ колхозойхид Бэшүүр ... суурхаһаар үнинэй. Үбһэ, ... хуряалгаар жэл бүхэндэ ... үлүүлэн дүүргэдэг. Тарая ... гаар гурбан түсэбшье дү... ушар байха. Үнгэрһэн 1967 ... полиин гектар бүхэнһөө ду... гээр 14 центнер шэниисэ ... Тиихэдэ сабшалангай ургас... гэхээр бэшэ һэн. Эрхимы... тарай 30 центнер, адагынь—16 центнер. Эдэ илалтануу... гэхэнөөр ерээгүй. Сэнхир ну... дай уһан, утэгжүүлгэ, ... гэшүүдэй оролдосотой ... илалтануудые асараа.

II. Хонин ажал гү? Һайн даа

ҺУДЭТЫН ТАЛАДА машинамнай гараба. Мүнсэгэр мүнсэгэр гүбээнүүд урдуурнай тобойлдожо, үһэеэ хюһуулһан үбгэдэй толгойнуудые һануулна.

Харгын хажуугаар үндэр гэгшын кук... Эшэн...ынь бүдүүн, намаа набшануудайнь далбагар гээшэнь.

— Энэ хэнэй тариһан кукурузаб?—гээд, Чимит Митыповичһээ асуубаб.

— Долоодохи бригадын. Бригадирынь Данзан Балданов.

— Энэ бригадада хонид бии гү?

— Бии даа. Табан отара хонид.

— Хэд тэдэниие харанаб?

— Хүлеэжэ бү ядагты. Мэнэ уулзахабди.

...Хониной отарын газаа машинамнай ерэжэ зогсобо. Ута бэетэй, хүдэр улаан ород хүбүүн гэрһээ гаража, бидэнтэй мэндэшэлхэ зуураа:

— Чимит Митыпович, хэр һайн амарбат?—гэжэ сэбэр буряадаар дуугарба.

Түрүүлэгшэ хонишон хоёр хөөрэлдэжэ ябаад, хониной хорёо руу ороно. Наранда тиирэжэ хэбтэһэн хонидые харана. Энеэбхилэлдэнэ.

— Зай, Иван, үрэжүүлгэеэ эхилбэ гүш?—гэжэ түрүүлэгшын асуухада, хонишон хүбүүн үг маг гэбэ:

— Эхилээбди. Хүсэд шидээгүйбди. Үбһэеэ баһа абаа һаа гээд...

— Поликарп Георгий хоёршни хаанаб?

— Үбһэеэ хуряажа байна. Би адуулганһаа һая ерээд байнаб.

...Таба зургаан жэлэй саада тээ Калининай нэрэмжэтэ колхоздоород хонишониие харахань хүшэр һэн. Заримашуулынь хони харууһалха болоходоошье, үдэртөө адуулаад, үдэшэниинь—тэдэнээ хаажархёод, гэртээ хашалгүй арилшадаг бэлэй. Үглөөгүүр, наранай бүри дээрэ гарашаһан хойно хонидоо бэлшээри тээшэ тууха. Тиигэжэ байхада, ямар хонин таргалхаб?

Чимит Митыпович энээн тухай ходол бодожо ябаа. Хүнүүдтэшье дурадхаа. Теэд гэр бүлөөрөө хони харууһалжа үгэхэ дуратайшуул олдоод орхидоггүй һэн.

Һүүлэй һүүлдэ аха дүү Калашниковтантай түрүүлэгшэ удаан хөөрэлдэбэ. Хонин ажалай хэды шэнээн ашагтай тухай хүтэлбэрилэгшэ олые шашабагүй. Зүгөөр гэр бүлын бюджедтэ хэды шэнээн олзо асарха, хони хараһанай урман тухай зохидоор. даруухакаар хөөрөө һэн.

Уданшьегүй гурбан аха дүүнэр Калашниковтан гурбан отара хони абажа, Һудэтын талаар адуулдаг болобо. Калашниковтанай жэшээгээр бэшэшье хүнүүд хони харууһалжа эхилээ.

ИВАН КАЛАШНИКОВАЙ отарын газаа зогсонобди. Гэрэйнь газаахи хашаа соо таримал мододой сэл ногоон набшаһад хүнэй нюдэ баясуулна.

— Харагтылши энэ Иванааа Саад тарижархинхай. Имнэ сэсэрлигтэй хонишониие хараа һэн гүт?—гэжэ түрүүлэгшэ омогорхоно.

Үнэхөөрөөшье Иван Калашниковай саад соо үнгын модод ургана, улаан, сагаан сэсэгүүд һалбарна. Эндэ үлир, ранеткэ, мойһон, малина, үхэр нюдэн гэхэ мэтэ ургана.

Аха дүүнэр Калашниковтан жэл бүхэндэ амжалтатай гарадаг. Үнгэрһэн жэлдэшье 100 эхэ хонин бүриһөө 96 хурьга абажа, тобир тарганаар түлжүүлээ. Хонин бүхэнһөө 3,5—3,8 килограмм нооһо хайшалжа тушаагаа.

— Хонин ажал гээшэмнай олзотой шолмо,—гэжэ Иван ... —Чимит Митыпович, колх... най бүхы олзын хахадһаа е... нин ажалһааороно бэшэ аа?

— Тиимэ даа.

Хонишодой ажаһуудал тон... Иванай гэртэ ороходомнай, ... юумэн бии. Ханаарнь гоё ... хибэс үлгөөтэй. Диван, шиф... радиоприемник, хубсаһа ... машина, холодильник, б... хэлэхэдэ, хото городой айла... дутахагүй эд бараан табьята... яар телевизор абахань.

Колхозой олзо доходой ... тума гэшүүдэйнь ажаһуудал... жарна ха юм. Хэдэхэн жэлэ... да тээ нэгэ хүн һарадаа дунд... гээр 60—70 түхэриг олодо... мүнөө 120—130 түхэриг ... Баясамаар жэшээ. Тиихэдэ... механизатор жэл соо дунда за... 2800 түхэриг олоно

...Харгымнай саашална.

— Хаана ошохомнайб?

— Үшөө нэгэ хонишонд... шараа гүт? Битнай аяар хор... ран хоногто ажахы соо... ябаагүй хүн гээшэб. Хоёр ... хоногто хүнүүдтэеэ уулзаагүй... нэгэ юумэ дутуутай шэнги ... шодог юм. Яахабши даа. ... ажал ха юм,—гэжэ түрүү... миһэрнэ.

Үнэхөөрөөшье бодоод үзэх... ажахын хүтэлбэрилэгшын ... ажал гээшэ далай мэтэ ехэ ... Хүн бүхэнтэй үгээе ойлго... зэргэтэй. Тэдэнэй ажал хэр... ажабайдалаар һонирхохо ... тай.

Чимит Митыпович хони... да айхабтар ехэ анхарал ха... на. Энээнэй ехэ ерээдүйтэй, ... той байһандань заахашье ... түрэнэгүй. Һүүлэй жэлнүүд... хоз тусхай шэглэлтэй ажахы... жо байнхай. Табан бригада ... даалгагданхай. Тиихэдэ хоёр ... гадынхид үхэр харууһалха... раян ажалай звено ... данууд гэжэ үгы юм. Нэгэ... гадир тараанай, хониной, ... түлөө харюусана. Өөһэдөө ... гаа тараад, өөһэдөө хуряаха... зараа уһалжа, үбһэнэй үндэр... гаса хуряана, малдаа бардам... хэ тэжээл өөһэдөө бэлдэнэ.

— Ажахые тусхай шэглэ... томодхохо хэрэг тон зүб гэж... нидагби. Газетэ, журналнууд... энээн тухай бэшэнэ. Тахяа ... хэеэ. свёкло тарихаяа боли... мнай. Дан үнэтэй. Хониёо ... харууһалаад, һү ехээр һаагаад... рлагаа ёһоорхоноор үргүү... ажахымнай хододоо олзотой ... ха.—гээд, Чимит Митыпович... рөөгөө дүүргэнэ...

ХЕЛГО МҮРЭНЭЙ эрьеда ... хинэһэн Прокопий Синиц... отарада хүрэжэ ерэбэбди. ... үндэр бэшэхэн, нимгэн шара... хүн бидэниие угтажа гараха... ехэл хүхюугээр дуугарба:

— Чимит Митыпович, я... оройтожо ерэбэт? Үүр сүүрэ... ниёошье гаргажа үрдеэгүй бай... най, газаа орожо ерэдэг һэм... Аа, ойлгооб. Гансаараа бэшэ,... нүүдтэй ябаа хадаа оройтоо...

Хонидой тарган, туранхай ту... хонишон түрүүлэгшэ хоё... яаралгүйхэн хөөрэлдэжэ, ямар ... шээриин һайн, мууе дурдажа ... хадань. Чимит Митыповичэй ор... досотой бэрхэ хүтэлбэрил... шадамар шумууһан түрүүл... байһаниие хоёр нюдөөрөө хара... үнэн зүрхэнһөө этигэжэ бай... һэм.

Бэшүүрэй аймаг.

(Үргэлжэлэлынь хожом гара...)

БАЯСАМААР БАЙНА

Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын Колобкиин отделениин таряашад Улаан Үдын судна заһабарилгын хүдэлмэришэд хоорондоо нягта холбоотой болонхой. Заводой хүдэлмэришэд тэрэ отделенидэ хэрэгтэй зэр зэмсэг хэжэ үгэдэг. Тэндэ модо хюрөөдэхэ рама тодхоходонь туһалһан байна. Жэл бүри ургаса хуряалгын үедэ ехэ туһа хүргэдэг.

Үнгэрэгшэ пятницада заводой 150 хүдэлмэришэд шефтээ абаһан совхоздоо ошожо, гурбан гектарай хартаабха малтажа, складтань тушаагаа. Эршэмтэй һайнаар ажаллаһан заводой хүдэлмэришэдтэ совхозой хүтэлбэрилэгшэд баясхалан хүргөө.

Совхозой таряашадшье харюугүй байдаггүй. Заводой хүдэлмэришэдэй хартаабха тариха газарыень хахалжа, борнойлжо үгэдэг юм.

Д. БАЛДАНОВ.

ХҮДӨӨГЭЙХИДТЭ ТУҺАЛНА

Улаан-Үдэ хотымнай завод, фабрикануудай бусад эмхи зургаануудай хүдэлмэришэд, алба хаагшад жэл бүри хүдөөгэй ажалшадта туһаласадаг заншалтай.

Һаяшаг Буркоопсоюзай баазануудай, худалдаа наймаакай булэг хүдэлмэришэд Ивалгын туршалгын ажахыда ошожо, хартаабха хуряалгадань нилээд хамһалсаа. Иигэжэ тэдэнэр нэгэ үдэрэй туршада табан гектарай хартаабха хуряаһан байна.

Эндэ хүдэлмэрилхэдөө Н. Былкова, Л. Трапешко, Г. Афанасьева, Н. Калинин, С. Громов, Л. Захарова болон бусад эрхим һайнаар ажаллажа, тэндэхи ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө магтаал хүртэһэн байна.

Д. КОЛМАКОВ.

УЛААН-ҮДЫН АЙМАГТА

120 ХОНОГООР УРИДШАЛАН

Владимир Ильич Ленинэй түрэ[illegible] 100 жэлэй ойдо зорюулаг[illegible] социалис мүрысөөндэ Хүн[illegible] Тэмдэг орденто «Вось[illegible] Марта» колхозой Ганзуринай һү һаалиин гүүртынхид ажалай [illegible]лта туйлаа. Эдэнэрнай һү [illegible] жэлэйнгээ түсэбые 120 хоногоор уридшалан, сен[illegible] һарын арбанда дүүргэв. [illegible]гэжэ тус гүүртынхид жэлэй [illegible] 3500 центнер һү гү[illegible] тушааһан юм. Теэд мүнөө [illegible] түсэбһөө гадуур үшөө [illegible] центнер һү тушаахаар ха[illegible]лна.

— Энэ туйлаһан амжалтамнай [illegible] дулдыданаб гэбэл, гол [illegible] зунай бэлшээриин үедэ [illegible] гидролизно аргаар эһээн [illegible]лагдаһан шэмэтэ тэжээл, [illegible] талха тарянай зүйл таһал[illegible] эдюулэгшэ бэлэйбди. Тэ[illegible] гадна, манай дунда со[illegible] мүрысөөн үргэнөөр дэл[illegible], мүн һара бүри түсэбөө [illegible] һаалишаднай матери[illegible] талаар урмашуулагдадаг [illegible],—гээд тэндэхи һаали[illegible] баяртайгаар мэдээсэнэ.

ЛЕНИНСКЭ УНШАЛГАНУУД ҮНГЭРГЭГДЭНЭ

Аймагай колхоз, совхозуудай [illegible] болон комсомолой орга[illegible] В. И. Ленинэй түрэ[illegible] 100 жэлэй ойдо зорюулан [illegible] хүдэлмэри ябуулна. Тиимэһээ [illegible] зуутаад политинформатор[illegible], агитаторнууд болон лектор[illegible] холын отара, гүүртэнүүдээр [illegible], Совет гүрэнэй, КПСС-эй [illegible] һуури табигша В. И. Ле[illegible] хэһэн ажалтай, ажабай[illegible] танилсуулан, һонирхолтой [illegible] эмхидхэнэ.

[illegible] КПСС-эй райкомой сек[illegible] Н. Б. Иринчеев Тарбата[illegible] һууринай ажалшадта «Ленин [illegible] социалис ажалай журам» гэ[illegible] темэдэ һонирхолтой лекци [illegible] байна. Тэрээнһээ гадна, [illegible] тосхондо ажаһуугшадай [illegible] ВЛКСМ-эй райкомой секре[illegible] Лумбунов «В. И. Ленинэй [illegible] тухай» гэһэн асууда[illegible] хөөрэлдөө үнгэргөө. Иимэр[illegible] хөөрэлдөө, лекцинүүд аймагай бусад ажахынуудаар, бригада [illegible] ферма, һургуулинуудаар [illegible] байна.

ТҮРҮҮ ФЕРМЭДЭ—УЛААН ТУГ

[illegible] КПСС-эй райкомой бю[illegible] болон аймагай ажалшадай де[illegible] гүйсэдхэхэ комитет [illegible] август һарада дэлгэрһэн [illegible] мүрысөөнэй дүн согсол[illegible] хараһан байна. Тиин энэ мү[illegible] «зунай дүрбэ һарада [illegible] бүриһөө 100 литр һү һаа[illegible]» гэһэн үүсхэл гаргаһан [illegible] нэрэмжэтэ колхозой [illegible]-Бухэнэй һү һаалиин гүүр[illegible] шалгарһанда тоологдожо, [illegible]ССС-эй райкомой болон аймгүй[illegible] дамжуулгын Улаан туг[illegible], нэгэдэхи мүнгэн шанда хүр[illegible].

Тус гүүртын һаалишад август [illegible] үнеэн бүриһөө дунда зэр[illegible] 280 килограмм һү һаажа, [illegible] доторoo эрхимлэһэн байна. [illegible], мүнөө энэ фермынхид [illegible] дүүрэтэр һү һаалияа доо[illegible] тула оролдожо [illegible].

ШЭНЭ КОМБИНАТ НЭЭГДЭХЭНЬ

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой [illegible] болохо Ехэ-Куналей—аймаг [illegible] тосхонуудай эгээл ехэнь гэ[illegible] тоологдодог. Тиимэһээ эндэ [illegible] ажаһуугшадай эрилтэ жэл үнгэр[illegible] тума үргэдэжэ байдаг юм.

Ажалшадай эрилтэнүүдые дүү[illegible] хангахын тула мүнөө жэл [illegible] тусхай комбинадай шэнэ [illegible] баригдажа, ашаглалгада [illegible]хэнь. Тус комбинадта оёдо[illegible], гуталай, үһэ заһалгын болон [illegible]-зурагай таһагууд хүдэлхөөр [illegible]раалагдана.

НАМАРАЙ ТАРЯА ТАРИХАНЬ

Аймагаймнай гурбан ажахы— «Искра», «Маяк», Ленинэй нэ[illegible] колхозууд мүнөө жэл ан[illegible] түрүүшынхеэ намарай таряа тарихань. Тиин «Искра» колхо[illegible] Хүнтэйн тарияашад 20 гектарта [illegible], 35 гектарта хара та[illegible] тарихаар бэлэдхэжэ байнхай. [illegible] «Маяк», Ленинэй нэрэм[illegible] колхозойхид тус тустаа 50 [illegible] тарилга хэхээр хараална.

ХҮНДЭЛЭЛЭЙ САМБАРТА БЭШЭГДЭБЭ

КПСС-эй райкомой, аймгүйсэд[illegible] һаяхан гаргаһан шиидхэ[illegible] тарияа худалдаха жэлэйн[illegible] түсэб дүүргэһэн табан колхо[illegible] аймагайнтаа Хүндэлэлэй сам[illegible] бэшэгдээ. Тэдэнэй нэгэн— «Улаан Оронго» колхоз түсэбэй [illegible] 5500 центнер тушааха [illegible], 7812 центнер тушааба.

Түрүү комбайнернууд Б. Ма[illegible] («8-ое Марта»), Г. Омоктуев («Улаан Оронго»), С. Соколов («Маяк»), В. Цыренжапов («Ком[illegible]») гэгшэд аймагай Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэһэн байна.

А. НАГАСЛАЕВ.

Республикымнай ниислэл хото—Улаан-Үдэдэ жэл бүри шэнэ гэрнүүд олоор баригдажа, ашаглалгада тушаагдана. Тиихэдэ шэнэ гудамжанууд бии болоно. Зураг дээрэ: Октябрьска районой Карл Марксын нэрэмжэтэ бульвар.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

Захааминай аймагай «Коммунизм» колхозой колхознигууд, тосхондо ажаһуугшад «Буряад үнэн» газетэ олоор захижа, уншадаг һайн заншалтай болонхой. Эндэ газетэ захилгын хүдэлмэриие хэлхеэ холбооной Санагын отделениие даагша Лхамацырен Долгорович Очиров эмхитэй һайнаар үнгэргэнэ. Мүнөө тосхоной 300 гаран айл «Буряад үнэн» газетэ абана. Зураг дээрэ (баруун гарһаа): пенсионер Л. Т. Цыденов, сельпогой хүдэлмэрилэгшэ Ш. А. Бабалаев гэгшэд газетын һонииниие хөөрэлдэжэ байна.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

ХАМТЫН ЗӨӨРИ ХЯМГАДАХА, АРЬБАЛХА

НАРИНААР ШАЛГАХА, ШАНГААР ХИНАХА

Совет ороной экономикын хүгжэлэг гол үндэһэниинь гүрэнэй, ниитын баялигые арьбалан нөөсэлэлтэ болоно гэжэ хүн бүхэн мэдэрдэг гээшэ. Даадаг ажалдаа харюусалгатайгаар хандан, хамтын баялигые улам арьбадхахын тулада хүдэлмэришэд, таряашад, алба хаагшад хаба шадабари, хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлдэг.

Тиихэтээ хамта совет хүнүүд хадаа гүрэнэй ба кооперативна зөөри бүгэдэнэймнай аша туһада зорюулагданхай гэжэ сэдьхэдэг, хаана ямар урилтэ, дуталта хэгдэнэб, тэрээндэ зэбүүрхэн хандадаг заншалтай.

Байгша оной майн 15-һаа Буряад орон дотор соносхогдоһон, ниитын зөөриин бүридхэл, хадагалагдаса, ашаглагдасые шалгаха таба һара ажалшадай үргэн хабаадалгатайгаар үнгэржэ байна. Энэ харалга эмхидхэхэ комиссинуудай зэргэдэ арадай хинагшад, ажалай түрүүшүүл, нютагай партийна, профсоюзай, комсомолой эдэбхитэд, ажахын мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд олоороо оролсоно. Энэ хамтын харалгын эхилһэнһээ хойшо үнгэрһэн гурба һара соо манай Загарайн аймагташье ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдаа. Мүнөө комиссинуудай хүдэлмэриин хоёрдохи шатань—энэнэй урда тээ элирүүлэгдэһэн дутагдалнууд хэр усалхатлааб гэһэн шалгалта дахинаа хэгдэжэ байна.

Гүрэнэй, кооперативна эд зөөриин ямараар бүридхэгдэжэ, ашаглагдажа байһые шалгахада элирһэн дутуу дундануудһаа тобшолол хэхэдэ, хамтын мүнгэ зөөри уриһэн, үбэршэлһэнэй түлөө сүүдтэ үгтэгшэдэй хэрэгүүдые шэнжэлхэдэ, хиналта, шалгалтын һула байһанһаа, хүсэд шалгагдаагүй, найдабарида багатай хүнүүдэй материальна харюусалгатай тушаалнуудта табигдадагһаа тиимэ урилтэ, дутагдалнууд болоно. Эндэ хэлэгдэһэнээ баримта болгон нэтэ иимэ жэшээ дурдалтай.

Манай аймагай «Гигант» колхозой хамтын малай тэжээлдэ үгтэһэн оробо тарианай үбэршэлэгдэдэг, үригдэдэг ушар олон байһан.

Шэтын областьһоо ерэһэн, урдахи ябадалайнь хэндэшье мэдэгдэтүй үбгэ һамган хоёрто—Зубенкэтэндэ бүхэли отара хонидоо колхозой правлени найдаһан байгаа. Ажалай журам эбдэһэнэйнгээ түлөө урда тээнь ажалһаа гаргуулһан тэдэ хоёр уданшьегүй муу зангаа гаргажа эхилээ һэн. Түрэһэн хонидто эдюулхэ гэжэ колхозой амбаарһаа концентрат абаад, хаһгыдаа бултыень худалдажа, архи болгожорхёо. Тиихэдэнь балай ехэ шууянай гарахагүйдэ, Зубенко бүри хэтэржэ, колхозой хони хулгайлһан байна. Иигэжэ дан ехээр аашалхадань лэ, Зубенко гэдэг, этигэл багатай хүн гэжэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд ойлгоһон, гэмтэ ябадал тухайдань мүрдэлгын газарта дуулгаһан юм. Тэрэ мүнөө хоёр жэлээр сүлөөгөө хаһагданхай. Мүн һамганиинь условно зэмэ амасаа һэн. Ажал дээрэ өөрыгөө хүсэд харуулаагүй, һайн шалгагдаагүй Зубенкэтэндэ колхозой правлени авансаар мүнгэ, гурил, һааха үнеэ үтэһэн байгаа. Тэдэнь мүнөөшье үшөө нэхэгдээдүй, колхоздо бусаагдаадүй. Энээн дээрэһээ харахада, зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд ниитын, гүрэнэй зөөри этигэл багатай хүнүүдтэ найдажа, ажахыгаа хохидолдо оруулдаг байна.

Ниитын мал—хамтын ажалай үнэтэ зөөри мүн. Харууһалагшадай гэмээр тэдэнэй хоролтодо ороһон, тураһан, шэмээ татаһан байбалынь зэмэтэ хүнүүдһээнь нэхэхэ гээд, аймагай зургаануудай түлөөлэгшэд энэ асуудалаар эрхэтэдэй хамтын суглаа зарлаа һэн. Иимэ хүдэлмэри һүүлэй үедэ Наран, Ташалан, Мухар-Тала тосхонуудта эмхидхэгдээ. Тиихэтэй хамта малшадые шэлэн томилхо, тэдэнэрэй дунда ябуулдаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулха эрилтэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй урда табигдаа. Эдэ бүгэдын ашаар малай гүүртэ, отаранuудтахи ажалай эмхидхэл, журам һүүлэй үедэ эли бодо һайжаржа байнхай.

Хамтын зөөриин урилтэдэ ородог, үбэршэлэгдэдэг үшөө нэгэ шалтагаан юуб гэхэдэ, хиналта, шалгалтын хүдэлмэри һудаар, ёһын тэдысэ ябуулагдадаг байна. Нэгэ зарим шалгагшад, ревизорнууд урилтэ элирүүлээд, дары хэмжээ абхуулхын орондо, далдалха, нюухашье һэдэлгэ гаргадаг ушар бии.

Доодо-Элхиин сельпогой ревизор Белоусова урилтэ хэһэн наймаашантай үгэ нэгэдэжэ, мүнгэ үбэршэлһэнэйнгөө түлөө хүдэлмэриһөө гаргуулһан юм. Тэрэ хүн удангүй Онохойн ОРС-ын № 5 магазинда ороод, бусад наймаашадтай доогуур үгэ нэгэдэн, үбэршэлһэн мүнгэеэ удаан саг соо далдалжа, шалгалтаһаа гарасалдадаг байһан. ОРС-ын конторын зүгһөө хиналтын һула байһые һамбаашалан, Белоусова, Цыренова, Карбаинова, Горбик гэгшэд 1800 гаран түхэриг эдиһэн байна. Гүрэнэй зөөри үбэршэлэгшэд сүүдтэ үгтэжэ, шанга зэмэ амасаа.

Хиналта, шалгалта эрид һайжаруулхын тула ревизор, хинагшадай тушаалда үнэн сэхэ хүнүүдые табиха хэрэгтэй. Энэ хэрэгтэнь предприятинуудай, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ аймагай хүтэлбэрилхы эмхинүүд, тэрэ тоодо мүрдэлтын хиналтын зургаанууд, тодорхой туһаламжа үзүүлхэ, үнэн сэхэ, шадабаритай хүнүүдые бухгалтернуудаар томилхо шухала.

Гүрэнэй зөөри хулгайлалгаһаа мүн лэ ехэхэн хохидол ушарна. Зөөри, хэрэгсэлнүүдэй муу харууһатай байһые һамбаашалан, хулгайшад зоргоороо болодог байна. Хандагатайн леспромхозой барилгын таһагай складай харуулгүй байһан һамбаанда 200 гаран түхэригэй эдлэл хэрэгсэлнүүдые, тэрэ тоодо «Дружба» хюрөөнүүдые, тэндэһээ хулгайлаа. Милициин зургаанай мүрдэлгөөр хулгайшан Путинцев гэгшэ баригдажа, сүүдэй урда зогсоо.

Аймагай арадай хиналтын комитедэй, мүрдэлгын зургаануудай эрилтын ёһоор, промышленна предприятинууд ба барилгын эмхинүүдтэхи, колхоз болон совхозуудтахи эд зөөриин халагалагдаса, харууһа һайнаар хангаха хэмжээнүүд хараалагдаад, тэдэнэй хэр зэргэ бэелүүлэгдэһэниинь мүнөө шалгагдажа байна.

Гүрэнэй зөөриин хэзээшье урилтэ, хоролтодо оронгүй байхынь тула шанга хиналта хангаха хэрэгтэй гэжэ мүнөөнэй харалга үшөө дахин гэршэлнэ.

П. ТАРАСОВ,
Загарайн аймагай арадай сүүдэй түрүүлэгшэ.

Редакцида ерэһэн бэшэгүүд

ТАНАЙ УЯЛГА БЭШЭ ГҮ?

Манай Хориин аймагта телевизорэй ретрансляционно түхеэрэлгэ тодхогдожо, ажалайнгаа һүүлээр телевизионно дамжуулга Эхэ оронойнгоо ниислэл—Москва хотын, мүн республика соогуураа болоjо байһан һонинтой үдэр бүри танилсадаг болообди. Энэ яһала һайн, урматайшье.

Зүгөөр телевидениин программые түрүүн абажа, хараха юумэеэ урид мэдээд байхада бүришье һонирхолтой байгаа.

Би радио-телевидениин программа хахад жэлээр захяа хүм. Тэрэмни нэгэл дахин ерээд (августын 19-һөө 25 болотор), дахин ерэхээ болишоо. Харин хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэдһээ асуухада, саанаһаа эльгээнэгүй гэжэ харюусаа.

Захил хэһэн радио-телевидениин программа саг соогоо—долоон хоног бүхэндэ абадаг болохыемни намда туһалыт.

Б. МУХАКШАНОВ.

Аалан тосхон.

Редакциһаа: Дурсагдагша бэшэгэй мүрөөр республикын хэлхеэ холбооной бэшэг, газетэ, журнал тараадаг экспедицидэ манай корреспондент хонходоһон байна. Экспедициин хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Маринова Хориин аймаг эльгээгдэдэг радио-телевидениин программын ябаса тухай шалгаад, редакцида иигэжэ харюусаа: «Сентябриин нэгэнэй байдалаар Хориин аймагта дүрбэн хэһэг программа эльгээгдэдэг байһан. Сентябриин 7-һоо хойшо энэнь долоон хэһэг болгогдоо. Гомдол баригшада Хориин аймагай хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэд харюусаха ёһотой. Юуб гэхэдэ, бидэнэр захилай хэгдэһэнэй ёһоор, долоон хоног бүри тус программа хожомдуулангүй эльгээжэ байдагбди».

Хориин аймагай хэлхеэ холбооной конторын хүдэлмэрилэгшэд, хүнэй нэрэ дээрэ ерэһэн захилнуудые шалгажа, эзэдтэнь хүргэжэ байха, танай нангин уялга бэшэ гү?

ПИЦУНДА — ШЭНЭ КУРОРТ

АБХАЗСКА АССР. Гагра курортһоо 20 километрэй зайда баригдаһан Пицунда гэжэ шэнэ курорт Хара далайн эрьедэхи курортнуудай эгээл томонь болонхой. Курортын 15 дабхартай 7 корпусто энэ жэлдэ СССР-эй, Англиин, США-гай, Австриин, ГДР-эй, Польшын, Франциин, Швейцариин 3 мянга гаран амарагшад болон туристнууд байгаа. Пицундын айлшад үглөөгүүр эртэнһээ үдэшэ орой болотор уһанда орожол байдаг. Тэдэндэ катернууд, глиссернүүд сэнгэхын тулада үгтэдэг юм. Мүн лэ амарагшадта зорюулагдаһан тамаралгын бассейн, аятай зохид кафэнүүд, спортын түхеэрэлгэнүүд, театрнууд, кино болон эстраданууд бии.

ТАСС-ай фотохронико.

НҮҮДЭЛШЭДЭЙ АЖАҺУУҺАН ТАЛАДА...

ХАЛЬМАГ нэгэ үбгэжөөл уршагта энэ түүхэ тухай хөөрөө бэлэй. Хуудам талын нэгэ зуһаланда Бадма гэжэ нэрэтэй, үргэн тэнюун досоохитай, хүхюун зугаатай хүн ажаһуудаг һэн ха. Ажалша бэрхэ, хүндэ ходо туһалхые оролдодог, хонгёо гоёор дууладаг дээрэһээнь тэрэниие бултадаа хүндэлдэг байһан. Нэгэтэ Бадмында зоболон тохёолдоо—өөрөө үбшэлбэ. «Цецг» (эшэргэнэ) гэһэн үгэ зоной дунда тарабал даа. Нютагайнь нэгэ лама тодхор баршад тудаба гэжэ абаралдаба ха. Үглөөгүүр болоходо тэрэ зуһалда үбшэн Бадмын эшэгы гэрһээ бэшэ юуншье байбагүй. Хуу баран нүүжэ арилаа. Ушарынь гэхэдэ, эшэргэнээгээр үбшэлһэн хүнтэй суг һуужа болохогүй, үхэлэй үүдэн нээгдэхэ гэжэ тоолоо.

Үбшэн тахал, талын түймэр, ган гасуур, үхэр малай гарза хохидол жэл ерэхэ бүри хальмаг арадай хүсэ шадал һуларуулжал байһан.

Эгээл энэ хүшэр хүндэ үе сагта «Джангар» гэжэ арадай түүжа бии болоһон. Хамаг юумээр элбэг дэлбэг, бүгэдэниитын зол жаргалта орон—Бүмбэ тухай тэрэ түүжа соонь хэлэгдэдэг. Хальмагууд Джунгариин үргэн тала дайдаар нүүжэ ябахадаа зол жаргалта орон нютагтай болохо тушаа арал зонойнгоо хүсэл эрмэлзэлээр энэ һайхан үльгэр түүжа зохёоһоншье байжа магад.

Гурбан зуун табин жэлэй саана хальмагууд баруун хойто зүг барин Россин гүрэн тээшэ нүүжэ ябахадаа Бүмбын орон тухай домогложо ябаһан түүхэтэй. Энэ агууехэ нүүдэл дүшэн жэлэй туршада үргэлжэлһэн байха юм. Тиин хальмагууд һайн дураараа Россин гүрэнэй албатан болоjо, Волго, Дон мүрэнүүдэй хоорондохи захагүй үргэн тала дайдада нютагжаһан байна.

Хальмаг арадай тэрэ сагта өөрынгөө һайн дураар хүсэн түгэс Росситай нэгэдэһэн ушар хадаа түүхэдэ эгээл зүб зам байһан.

Гэбэшье хальмагууд үгытэй ядуу байдалһаа, үбшэн тахалһаа тиимэшье түргөөр хахасаагүй. Талын нүүдэлшэдэй ажабайдалда хаанай чиновнигууд ямар анхарал табиха бэлэй. Хоридохи зуун жэлэй эхеэр Хальмагай талада улаан эшэргэнээнэй дэлгэрхэдэ, хаанай правительство 1915—1916 онуудта 5 больница, фельдшерскэ 13 пункт нээжэ, тэдэндэнь оройдоо 4 врач, 13 фельдшер хүдэлмэрилһэн юм. Иимэ үсөөхэн мэргэжэлтэд Волго Дон хоёрой хоорондохи 75 мянган дүрбэлжэн километр талада таража һууһан 125 мянган хүн зоной дунда медицинскэ ямар туһаламжа хүргэхэ байгааб. Эрдэм һургуули тухай хэлэһэнэйшье хэрэггүй. Хальмагуудай дундаһаа эрдэмтэй хүнүүдынь миил 2,3 процент болодог һэн. Бии байһан 30 һургуулида баяшуул—ноёд, зайһануудай 679 үхибүүд һурадаг байгаа. Зол жаргалта Бүмбын орон тухай үльгэр домог тэрэл зандаа үлэһэн.

«Джангар» гэжэ түүжын хэды гоё һайхан, сэсэн бодолтой байгаашье һаань, тэрэниие зохёогшод мүнөө сагай хальмагай хуби заяан тухай уридшалан хэлэжэ шадахагүй байһан. 1968 ондо оршожо байһан Хальмаг ёһотойл зол жаргалта, эрхэ сүлөөтэ хүнүүдэй ажаһуудаг «Бүмбын» орон гээшэ бшуу.

Хальмагай автономито область байгуулха тухай ВЦИК ба Арадай Комиссарнуудай Соведэй тогтоолдо В. И. Ленин 1920 оной ноябриин 4-дэ гар табиһан юм. Бүри һүүлдэ, 1937 ондо Хальмагай автономито республика болон алдаршаа. Тиигэжэ Хальмаг арад анха түрүүшынхеэ өөрын гүрэн түрэтэй, парламент болон правительстватай болоһон гээшэ.

Мүнөөнэй Хальмагай республика—шэнэ городуудай, болбосон түхэлтэй тосхонуудай, таряашад ба малшадай, нефтянигууд болон барилгашадай, хүдэлмэришэд ба эрдэмтэдэй орон болонхой. Хэдэн мянган адуу малаа нэгэ бэлшээриһээ нүгөөдэдэнь туужа ябаһан, утаатай харанхы эшэгы гэрнүүдтэй хальмагуудай урдын барга байдал мүнөө үндэһөөрөө хубилаа: дүн сагаан шулуун гэрнүүд, далай мэтээр долгилһон нэлэнхы үргэн таряалан, адуу малай типовой байранууд, нюдэ алдама холо руу зурын ошоһон уһалууриин каналнууд, ой модо тариһан полосанууд, талын дундаһаа шоройлдоһон нефть бүлэдэг вышкэнүүд. Иимэ ехэ хүгжэлтые хуушан сагай барга байдалтай жэшэхэдэ, угаашье һонин. Нёдондо жэлдэ хальмагуудай ниислэл хото—Элистэдэ республикын алдар солото хонишод суглараһан юм. Тэдээндэ революциин урда тээхи малшадай ажал хэжэ ябаһан зэр зэмсэг, ажаһуудалайнь хэрэгсэл харуулха гэжэ шиидэгдээ һэн. Хальмаг хүнэй түрэдэг, ехэ болодог, ажаһуудаг ба наһашье барадаг нүүдэл эшэгы гэр хонишодто харуулагдаха зүйлнүүдэйнь гол экспонат болохо байгаа. Теэд бүхы республика доторнь тиимэ эшэгы гэр олдохогүй байшоо.

Талын дунда урган бодожо байһан городууд, мүнөө механизатор, нефтяник, врач, багша болоһон малшад тухай, республика доторонь хурдан түргэнөөр хүгжэжэ байһан промышленна индустриин предприятинууд тухай захагүй хөөрэхөөр. Гэбэшье эгээл гайхамшаг хүгжэлтэнүүдэйнь нэгэн—хальмаг арадай соёл культурын ургалта, хүн зонойнь эрдэм гэгээрэлдэ шунал ехэтэйгээр дабшалга болоно.

Соёл культурынгаа хамаг гуламтануудые хальмагууд хуу шэнээр байгуулһан. Имагтал Совет засагай үедэ түрүүшын национальна театр, түрүүшын дуу хатарай ансамбль эмхидхэгдээ. Аяар табан зуун жэлэй түүхэтэй «Джангар» түүжа аман үгын зохёол байһанаа түрүүшынхиеэ бэшэгдэжэ, хальмаг, ород, монгол, болгар хэлэн дээрэ хэблэгдэнхэй.

Зүгөөр эдэ бүгэдэ хооһон газарта байгуулагдаагүй. Хальмагууд эртэ урда сагһаа хойшо аман үгын зохёолоор суутай байһан. Уран һайханайнгаа, гүнзэгы бодолтой фантазиин талаар, үгын баялигтай ба хурса мэргэнэй талаар хальмагуудай аман үгын зохёол бусад арадуудайхиһаа заашье дутуу бэшэ байһан. Үльгэр, түүжа, домог, дуун, таабари, юрөөл, частушка гэхэ мэтэ хуу баран бии. Гансахан һүүлэй хэдэхэн жэлэй туршада аман үгын баялигһаа арадай 1500-һаа дээшэ дуун, үльгэр, хэдэ мянган оньһон, хошоо, шог үгэнүүд, бэшэгдэжэ абтаа.

Тосхон, һуурин бүхэндэ байгуулагдаһан арадай ансамбльнууд аман үгын зохёолые саашадань хүгжөөһэн түүхэтэй. Тэдэнэр эхэ эсэгэнэрэйнгээ, элинсэг хулинсагайнгаа эртэ урда сагһаа абажа ерэһэн зохёолой баялигые суглуулжа, саашань хүгжөөгөө. 1931 ондо хальмагай «Улаан сар» гэжэ хүгжэмтэ спектакль табигдажа, национальна драматургын эхи татагдаа һэн. Һүүлээрнь революциин урда тээхи арадай байдал харуулһан Хасар Сян-Белигиин бэшэһэн «Тэмсэлшэ үншэн хүбүүн» гэжэ зүжэг табигдажа, Хальмагай драмтеатр нээгдэһэн юм. Хальмагай литераторнууд — Баатр Басангов, Нимгара Манджиев, Санджи Каляев гэгшэд түрүүлэн арадай үльгэршэдэй уг залгамжалагшад болоһон түүхэтэй. Хальмагай мүнөө үеын поэзиин һаяхан хэблэгдэһэн библиотекэ соо хорин авторай нэрэ оронхой. Тэдэнэй нэгэн Давид Кугультиновай зохёолые гансахан түрэл, ород хэлэн дээрэ уншагдана бэшэ, харин СССР-эй олон арадуудай, мүн немец, итальян хэлэнүүд дээрэ хэблэгдэһэн байна. Республикын номой хэблэл жэл бүхэндэ зуу шахуу элдэб ном гаргана, гурбан газетэ, нэгэ журнал хэблэгдэнэ.

Урда сагай бэрхэ хатаршад, үльгэршэдэй шадабари мэргэжэл Анатолий Цебеновэй хүтэлбэрилдэг «Тюльпан» гэжэ дуу, хатарай ансамблиин хүдэлмэридэ халан абтанхай. Ансамблиин артистнууд үбгэ эсэгэнэрэйнгээ искусствын хамаг һайн юумые, шадабари мэргэжэлэйнь дээжые сорсолон абажа, «Ишкимдык», «Чичирдык» гэжэ, шэнэ «Адуушанай хатар», «Хуушан нүхэдэй уулзалга» гэжэ хатарнуудые зохёон байгуулаа.

Арадай гэгээрэл ба эрдэм наукын хүгжэлтын талаар бүришье һаа ехэ амжалта туйлагданхай. 1916 ондо Хальмагта 679 һурагшад бии байһан һаа, мүнөө 60 мянга, студентнүүд 4 мянга, эрдэмтэд яһала олон, тэдэнэй дунда элдэб наукануудай докторнууд—160. Багшанарай институт, хальмаг хэлэ ба литературын научно-шэнжэлгын институт, мяханай шэглэлтэй мал үсхэбэрилгын институт ажаллана.

Хальмагай республикада спорт үргэн дэлисэтэйгээр хүгжэнхэй. Тэрээндэ 40 мянганһаа дээшэ хүн хабаадана. Футбол, мотобол гэхэ мэтын спортһоо гадна, национальна түхэлтэй спорт—мори урилдаан, тэмээгээр урилдаан, бүхэ барилдаан олоной дуратай спорт.

Хабарай эхин—«Цагаан сар» хальмагуудай национальна ехэ һайндэр шэнэ ёһо заншалаар тэмдэглэгдэнэ. Революциин урда тээ шажан мүргэлэй санаартан арад зоной энэ һайндэрые шажанай шэнжэтэй болгожорхиһон юм. Мүнөөнэй «Цагаан сар» ажалай, хабарай, арадуудай хани барисаанай национальна һайндэр болгогдоһон байна. Энэ һайндэрые гансахан хальмагууд бэшэ, мүн ородууд, украинецууд, казахууд баран тэмдэглэдэг болонхой.

Хальмагууд эртэ урда сагта бэдэржэ гараһан зол жаргалта орон нютагаа олоо. Зүгөөр, тэрэ зол жаргалаа өөһэдынгөө шэн зоригто ажалаар олоо бшуу.

Петр ГОДЛЕВСКИЙ.
АПН-эй корр.

Юртэмсэ дээрэ юун болоноб?

БОННОЙ АЮУЛТАЙ ҺАНААШАЛГАНУУД

Вашингтондо политическэ зүбшэл боложо дүүрэбэ. Энэ зүбшэлые США-гай правительствын дээгүүр тушаалта түлөөлэгшэдтэй Баруун Германиин правительствын тусхай эмиссар Бирренбах хэһэн байна. Баруун Германиин политик ба дипломат байһан Бирренбах Потомагай эрье дээрэ ошоожо ерэбэ. Энэ хүн үнинэй мэдээжэ болонхой. Юуб гэхэдэ, «юрын дипломатическа аргануудай үүргын дутамаг болоһон» газарта «тусхай үүргэ» бонноко кабинедэй даалгабаряар тэрэ дүүргэдэг байна бшуу.

Далайн саана Бирренбахые мүнөө эльгээлгэдэ дипломатическа томо тулалдаанда бэлэдхэһэн шэнгеэр рейнскэ ниислэлдэ бэлэдхэл хэһэн байна бшуу. Аяншалгада гарахынгаа урда тээ Бирренбах канцлер Кизингертэй, обороной министр Шредертэй, гадаадын хэрэгүүдэй министр Брандт гэгшэтэй зүбшэлнүүдые хэһэн байгаа. «НАТО-гой ерээдүйтэй холбоотой» асуудалнуудаар федеральна правительствын хараа бодолые хамагай түрүүндэ найруулан хэлэхые Бирренбахта эдэ хөөрэлдөөнүүдэй үедэ даалгагдаһан байгаа гээд Баруун Германиин хэблэл тэмдэглээ һэн.

Чехословакида боложо байһан ушарнуудые хэрэглэн, уласхоорондын оршон байдалые шахардуу болгохо, милитарис эрмэлзэлгые шангадхаха гэжэ ФРГ-гэй зонхилхы этэгээдүүдэй али болохоор оролдожо байһан эрхэ байдалда «Бирренбах аяншалга хээ». Энэ хадаа өөртөө сэрэгэй ба дипломатическа бүри бата бэхи байдал хангаха зорилгоор Бонной хэжэ байһан политическэ ба идхалгын ехэ добтолгын хубинь болол- соно. Һаяхан Бирренбах гэгшын Вашингтондо байха үедэ ФРГ-гэй правительство 1969 оной сэрэгэй бюджетые баталаа. Тэрэнь ахар 20 миллиард марка хэмжээтэй. НАТО-гой штаб-квартирада ФРГ-тэй түлөөлэгшэдэй гартадаг мэхэ булгаанууд мүн лэ иимэ зорилготой юм.

Баруун Германиин правительство ямар зорилго урдаа табинаб гэхэдэ, бундесверэй сэрэгэй хүсэ шадалые саашадань шангадхаха зүбшөөл НАТО-гой талаар өөһэдынгөө ханинарһаа абахые, политическэ ба стратегическэ асуудалнуудые шиидхэлгэдэ өөһэдынгөө генералнуудай бүри ехэ үүргэ дүүргэдэг болохыень оролдоно. Бонн Баруун Германида американ сэрэгүүдые олон болгохые, али бүхы талаар Вашингтонтой сэрэгэй харилсаа холбоо ургэдхэхые оролдоно, сэрэгэй тулалдаанай бөлөөд байгаа һаань «эгээн лэ эхин шатадань» ядерна зэбсэг хэрэглэлгэдэ үндэһэлһэн шэнэ стратегическэ түсэбүүдые зохёохо эрилтэ хэнэ.

Энээнтэй дашарамдуулан, «Дейли Уорлд» газетэ иигэжэ онсолон тэмдэглэһэн байна. США-гай ядерна стратегидэ бундесверэй генералнуудай нүлөөе шангадхаха гээшэ Бирренбахай хэлсээнүүдэй зорилгонуудай нэгэн болоно.

Эдэ бүхы эрилтэнүүдые Бирренбах Вашингтондо өөһэдынгөө ханинарта хэһэн байха юм. Тэрэнэй аяншалгада США-да ямараар хандааб тэхэдэ, Бонной түлөөлэгшэтэй США-гай гүрэнэй секретарь Раск, обороной министр Клиффорд, США-гэй президентын гадаадын политическэ советник Ростоу уулзаһан байна.

НАТО гэжэ ээрхэг түримхэй сэрэгэй бүлэглэлые саашадань шангадхаха шухала байһан тухай США-гай ба ФРГ-тэй түлөөлэгшэд үгэсэ ойлголсоо гэжэ эдэ хэлсээнүүдэй дүнгүүд тухай гүрэнэй департаментын хэһэн мэдүүлгэһээ эли боложо үгэнэ. США-гай ба ФРГ-гэй түлөөлэгшэд саашадаашье «энэ бүлэглэлэй асуудалнуудаар нягта холбоотой байха» гээд мүн лэ мэдүүлэгдэһэн байха юм.

Тиимэ болохолоороо, НАТО-гой талаар өөрынгөө ханинарые эб найрамдалда ба аюулгүй байдалда эсэргүү үгэсөөндэ татан оруулхые Бонн урда мэтэ эрмэлзэнэ. Бүхы юумэ дээрэһээ хаража үзэхэдэ, Европодохи байдалые улам шахардуу шанга болгохо зорилгоор эб найрамдалда түбэгтэй ябуулга хэжэ байһан рейнскэ политигууд далайн саанахи союзнигуудайнтаа дэмжэлгэдэ хүртэбэ.

БЭЕЭ ДААНХАЙ АФРИКЫН ТУГУУД ДОРО

Бүхэ-Африкын дээдэ тушаалтадай уулзалга—Африкан нэгэдэлэй организациин гэшүүн оронуудай гүрэн түрые ба правительствануудые толгойлогшонорой ассамблей Алжирта сентябриин 13-да Нацинуудай ордон соо нээгдэбэ. Түбиин 39 ороһоо гүрэн түрые толгойлогшонор, правительствануудай хүтэлбэрилэгшэд гү, али тэдэнэй үүргэ дүүргэдэг хүнүүд ассамблейдэ ерээ. ОАЕ-дэ ородог бүхы гүрэнүүдһээ гансахан лэ Малавиин түлөөлэгшэ ерээгүй. (Энэ бишыхан гүрэнэй зонхилхы этэгээдүүд Урда Африкын расистнуудтай холбоо байгуулха, бэеэ даанхай Африкын нэгэдэмэл фронтһоо холодохо гэһэн хараа шэглэл һүүлэй үедэ баримталдаг болонхой.

Түбиин мүнөөнэй ажабайдалай эгээн лэ шухала асуудалнууд,. Африкада колониализмын үлэгдэлнүүдые ба расизмые эсэслэн усадхаха, империалистнуудай һанаашалгануудта сохилто эмхидхэхэ гэхэ зэргын тон шухала асуудалнууд ассамблейн зүбшэхэ зүйлдэ оруулагданхай.

Дээдэ тушаалтадай уулзалгын болохын урда тээ үнгэргэгдэһэн ОАЕ-гэй Министрнүүдэй Соведэй сессиин нээгдээгүй байхада, Алжирай революционно соведэй түрүүлэгшэ Хуари Бумедьен иигэжэ онсолон тэмдэглээ һэн. Африкан арадуудые империалис монополинуудай саашадаа мүлжэн дээрмэдэлгые хангаха, Африкын нэгэдэлые һулаpуулха, тэрэниие дэлхэйн дэбжэлтын хүсэнүүдһээ таһалха зорилгоор империалистнуудай аюултай һанаашалгануудые гаргадаг газарынь Африка түби болоод байна».

Түбиие эсэслэн сүлөөлхын түлөө саашанхи тэмсэлэй асуудалнуудта ехэ удха шанар олгогдоһон байгаа гэжэ ассамблейдэ министрнүүдэй бэлэдхэһэн документнүүд гэршэлжэ үгэнэ. Тусхайлбал, эдэ документнүүд соо иигэжэ заагданхай. Африкын бүхы бэеэ даанхай оронууд Африкадахи Португалиин колонинуудай газар дээгүүрхи сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ, Урда-Африкын Республикада, Баруун-Урда Африкада, Родезидэ эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэжэ байгшадта туһаламжа үзүүлэлгые ургэдхэхэ, эдэбхитэй болгохо ёһотой. Африкын арадуудай эрхэ сүлөөе, бэеэ даанхай байдалые дараха хэрэгтэнь Португалиин колонизаторнуудта, Преториин ба Солсбериин расис засаг түрэнүүдтэ сэрэгэй, политическэ, финансова туһаламжа үзүүлһээр лэ байһан баруунороной монополис этэгээдүүдэй, НАТО-гой оронуудай правительствануудай ябуулгануудые африкан министрнүүд эрид шууд буруушаагаа. Колониализмын хүсэнүүдтэ сохилто үзүүлхын, өөһэдынгөө оронуудые сүлөөлэлгые түргэдхэхын тулада нэгэдэмэл фронт байгуулхыень дулдыданги газар нютагуудай сүлөөрэлгын хүдэлөөе уряалһан документые министрнүүд һайшаагаа.

1969 ониие расизмда ба расова илгаа гаргалгада эсэргүү тэмсэл хэхэ уласхоорондын жэл гэжэ соносхохые дурадхагдаһан байна.

ОАЕ-гэй гэшүүн гүрэнүүдэй нэгэндэ эсэргүү ямаршье ээрхэг түримхэй ябуулга энэ организацида хабаададаг бүхы оронуудта ээрхэг түримхэй ябуулга гэжэ тоологдохо байһан тухай бүлтанда дуулдахаар мэдүүлхыень ОАЕ-гэй Министрнүүдэй Соведэй сессидэ хабаадагшад ассамблейдэ һанамжалан дурадхаһан байна. Тиихэдээ Африкын бэеэ даанхай гүрэнүүдтэ эсэргүүгээр колониалис хүсэнүүдэй ба расис засаг түрэнүүдэй зүгһөө ээрхэг түримхэй ябуулга хэхэ аюулай ехэ боложо байһые сессидэ хабаадагшад хараадаа абаһан байха юм.

Хариин дарлагшадһаа түбиие эсэслэн сүлөөлхэ, империалис ээрхэг түримхэйшүүлэй, тэдэнэй расис туһамаршадай халдалгаһаа Африкые аршалан хамгаалхаар эрхэ байдал хангаха эрид шанга хараа шэглэл баримталха тусгаар шухала үүргэ Африкын бэеэ даанхай оронуудай гүрэн түрые, правительствануудые толгойлогшонор Алжиртахи ассамблей дээрэ дүүргэхэ ёһотой болоно.

А. ТЮПАЕВ,
Г. СКОБЕЛЕВ.

Тэнсэлгээр дүүрэбэ

Футбол.

2:2.

Иимэ тоотойгоор уржа үдэшэлэн үнгэргэгдэһэн уулзалга дүүрээ. Манайда айлшаар ерэһэн Ташкентын областиин «Политотдел» команда эрхим һайн наадалгаар бүхы командануудай дунда алдаршанхай. Эдэнэр областиингоо «Политотдел» гэжэ колхозойнгоо нэрэ собые хамтаалжа ябадаг. Мүнөө эдэнэр дүн хамтадаа 32 очкотой, дүрбэдэхи һуури эзэлжэ ябана. Улаан-Үдын «Сэлэнгэ» команда тээсгэнэй эдэнэртээ айлшалхадаа 1:0 тоотойгоор шүүгдэжэ ерээ бэлэй...

Наадан түлэг дундаа орожо, хоёр командын футболистнууд бүмбэгын хойноһоо шанга тулалдаа эмхидхэбэ. Абаһаар айлшадай футболистнууд добтолхо һэдэлтэ гаргабашье, «сэлэнгынхидтэ» бүмбэгэеэ булялгахадаа, өөһэдынгөө ворота хамгаалан, тэдэргээ харайлдана. Улаан-Үдын футболистнууд добтолго бүхэнөө яһала һайнаар эхилһэн аад, бэе бэедээ бүмбэгэеэ үгэлсэхэдөө аали нобшоор наадажа, стадиондо суглараг- шадайнгаа урма хухална. Энэ үдэр илангаяа Александр Котельников һанаһанда хүрэжэ наадаагүй. Бүмбэгэ абаһаар лэ добтолдог айлшад талмайн баруун талаар сүмэрэн орожо ерэбэ. Добтологшодой урдаһаа гараһан Котельников абаһан бүмбэгэеэ буруу тээшэнь сохижо, тэрэнээ айлшадай добтологшодто барюулжархёо бшуу. Энээнииень һамбаашалһан айлшад бүри эршэ зоригтойгоор добтолжо мэдэнэ. Нааданай эхилһээр юһэдэхи минутын ябажа байхада добтолгодо ороһон айлшад тоо нээжэрхибэ. Талмайн тэг дундаһаа наадаяа эхилһэн Улаан-Үдын футболистнууд талмайн зүүн захаар урагшаа гарана. Хододоо һайнаар добтолдог Бабурин түр зуура бүмбэгын урдаһаа гаража, тэрэнээ эршэтэйхэнээр сохижо, харюугай бүмбэгэ айлшадай воротада оруулагдаба. 1:1 гэһэн нааданай тоо нилээд удаан саг соо үргэлжэлөө. Дахинаа тоо нээхые оролдоһон айлшадшье, манайшье футболистнууд хамтаалагшада гү, али вратарьта бүмбэгэеэ буляалтаад лэ, гэдэргээ сухарилдана.

Улаан-Үдын футболистнууд бүмбэгэ абамсаараа нэгэ һайн добтолго эмхидхэжэ оробо даа. Айлшадай воротаһаа дүтэхэнэ бүмбэгэ абаһан Жуйков, Изюмцев гэгшэд хамгаалагшадтай нилээд удаахан тулалдажа ерэхэдээ, бүмбэгэеэ сохи гэмээр зохидхон газарта үгэжэрхибэ. Энээнэй урдаһаа гараһан Владимир Бабурин сэхэ ворота руу тэрэнээ сохижорхибо. Нааданай тоо одоошье 2:1 болошобо. Энэнь нааданай эхилһээр 34-дэхи минутын ябажа байхада болоһон. Амжалтаараа дашуурһан улаан-үдынхид добтолжол мэдэнэ, айлшадшье хамгаалгаяа эмхидхэжэ ороно.

Нааданай хоёрдохи хахадай эхилхэдэ, айлшадай футболистнууд добтолгобо бүри һайнаар эмхидхэжэ, манай футболистнуудые яһала түгшаруулна, мэгдэхээнэ. Эрхим һайнаар, шадамар бэрхээр наададаг гэлсүүлһэн айлшанай одоошье һайн наадаяа харуулжа мэдэбэ бшуу. Шадаал һаа уулзалгадаа тэнсэжэ гү, али шүүжэшье гараха гэһэн һэдэлгэ урда табиһан эдэнэр «Сэлэнгын» ворота добтолжо ороно. Нааданай эхилһэн 15 минутын үнгэржэ ябахада, хамгаалагшадай нэгэн харюугай бүмбэгэ улаан-үдынхидэй ворота руу сохижо, нааданайгаа тоо 2:2 болгожорхибо.

Наадаяа һайнаар эмхидхэһэн эдэнэрэй урдаһаа «Сэлэнгын» футболистнууд ехэ оролдолго, үүсхэл гаргажа байгаад добтолно. Теэд айлшадай хамгаалагшад манай добтологшодые дүтэ хүргүүлхэгүй оролдолго гаргана. Һайн добтолгодо, һайн хамгаалга эмхидхэжэ шадаһан «Политотделэй» футболистнууд улаан-үдынхидтэ дахин тоо нээлгэнгүй, уулзалгаяа тэнсэлгээр дүүргэжэ, нэгэ очко өөһэдтөө бэшүүлхэ болобо. Манай «Сэлэнгэ» дүн хамтадаа 26 очкотой болобо. Удаадахи наадан сентябриин 19-дэ үнгэргэгдэхэ. Айлшаар манайда Навои городой «Зеравшан» команда ерэхэ болонхой.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

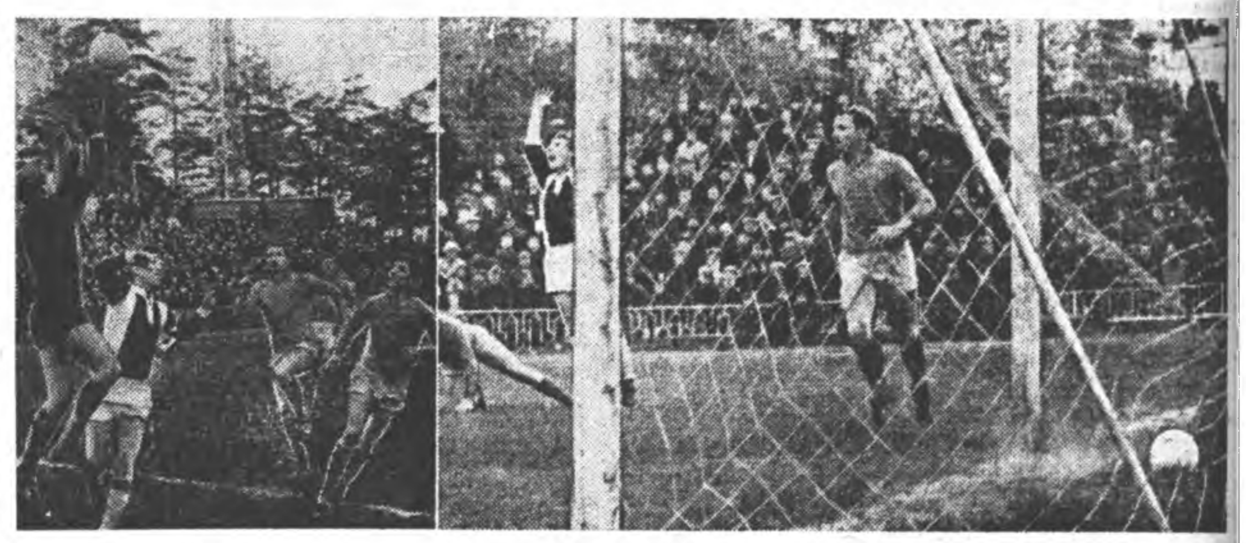

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. «Политотдел» командын воротагай дэргэдэ. 2. Айлшадай воротада бүмбэгын оруулагдаһанай һүүлээр.

ЧССР-эй НАЦИОНАЛЬНА СУГЛААНАЙ СЕССИ

ПРАГА. (ТАСС). Чехословакиин правительствын мэдүүлгые ЧССР-эй Национальна суглаан баталаа. Национальна суглаан нэгэн дуугаар тогтоол баталан абажа, республикын правительствада хүсэдөөр этигэжэ байһанаа, тэрэнэй программые бэелүүлгые дэмжэжэ байһанаа элирхэйлэн мэдүүлээ, политическэ байдал гуримшуулгада, тэрэшэлэн правительственна программые бэелүүлгэдэ, социалис общество саашадань хүгжөөлгэдэ туһалхыень бүхы эрхэтэдые уряалаа.

ЧССР-эй Президент Л. Свобода үгэ хэлэхэдээ, иигэжэ мэдүүлээ:

Москвада болоһон хэлсээнүүдэй дүнгүүдые шууд сэхээр дүүргэлгэ маанадта гансахан лэ бодото тодорхой шиидхэбэри, мүн манай саашанхи политикын үндэһэ һуури болоно гэжэ тон сэхээр, хүсэд харюусалгатайгаар онсолон тэмдэглэхые би хүсэхэ байнаб.

Правительствын Түрүүлэгшэ О. Чернигэй уншаһан правительственна мэдүүлгэ мүн лэ энээнһээ үндэһэлнэ. Тиимэһээ энэ мэдүүлгые хүсэдөөр дэмжэхые, энэ мэдүүлгые таанадай бүлтадаа зүбшөөхыетнай гүйхые хүсэнэб, бүхы шухала хэмжээнүүдые бэелүүлгэдэ туһалхаар шиидэнги байнаб.

Энээн тухай юундэ һануулнабиб гэхэдэ, эдэ тон шухала хэмжээнүүдые бэелүүлхэ талаар гүрэнэй, ниитын органууд болон организацинуудай мүнөө нэгэдэмэл ябуулга хэхэнь тон шухала болоод байна. Тиихэтээ хамта, манай хамтын хүсэлэл оролдолго ороноймнай бүхы үнэн сэхэ эрхэтэдээр дэмжэгдэхэ гэжэ би этигэнэб. Тиигэжэ манай социалис Эхэ ороной аша туһада, интернациональна уялганууд ба үүргэнүүдтээ үнэн сэхэ байһанаа лаблан харуулха байнабди.

КПЧ-гэй ЦК-гай январиин, апрелиин, майн пленумүүдэй үндэһэ һуури табижа үгэһэн хараа шэглэлые бидэнэр шууд сэхээр үргэлжэлүүлхэ гэжэ хүсэд шиидэнхэйбди. Энэ хадаа бүхы асуудалнуудые нэгэн доро шиидхэхэбди, энэ үе соо табигдаһан бүхы эрилтэнүүдые хангахабди гэһэн удхатай бэшэ гэжэ бидэнэр онсолон тэмдэглэнэбди. Иигэжэ асуудал табиха болоо һаа, буруу болохо байна. Иимэ олон асуудал бидэнэр урда тээньшье, тэрэ байтатай мүнөө нэгэн доро дүүргэжэ шадахагүй байнабди. Һүлэр гү, али шууд сэхэ бэшэ байһан дээрэһээ гаргаһан алдуу дутуунуудһаа бидэнэр хамагай түрүүндэ һургаал абаха ёһотойбди.

Январиин һүүлээрхи хараа шугамай, правительствын ябуулга хэхэ программын болон программна мэдүүлгын ямар талыень хамагай түрүүндэ хүгжөөхэ шухалаб гэхэдэ, манай ниитын байгуулалтын социалис шэнжэ шанарые, тэрэнэй демократизм болон энэрхы шэнжыень онсолон тэмдэглэһэн, хүгжөөһэн талыень баримталдаг байха шухала гэжэ бидэнэр тоолонобди.

Энээнэй тулада үргэн олон хүн зоной эгээн лэ шухала аша туһада хамаатай асуудалнуудые хамагай түрүүндэ шууд сэхээр шиидхэхэ, экономическа асуудалнуудые, ажалшадай байдал һайжаруулха, шэнэ федеративна үндэһэ һуури дээрэ манай арадуудай холбоое, Национальна фронтдо манай арадай нэгэдэлые бэхижүүлгэдэ, залуушуулай болон интеллигенциин шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ тон ехэ анхарал хандуулха хэрэгтэй.

Бодото байдалые Чехословакидахи социалис байгуулалтын саашанхи хүгжэлтын шухала эрилтэнүүдые хараада абаха ябадалда правительственна мэдүүлгэ үндэһэлнэ гээд Л. Свобода онсолон тэмдэглээ.

Эдэ үдэрнүүдтэ харагдаһан манай арадай патриотическа нэгэдэлые мүнөө манай Эхэ ороной саашанхи социалис хүгжэлтые хангахын тулада үрэ ехэтэйгээр ажаллалгын, хамтаараа шэн зоригто хүсэлэл оролдолго гаргаха нэгэдэл болгохо шухала. Үдэр бүри оролдосотой, үрэ ехэтэй ажал хэхэ иимэ зам зарим хүнүүдтэ һанаандань таарамшьегүй байжа болохо. Гэбэшье манай обществын бүхы үнэн сэхэ хүнүүд, манай Эхэ ороной социалис ерээдүйе бүхы сэдьжэ зүрхэнһөө хүсэдэг хүнүүд маанадтай хамта ябалсаха гээд тэрэ үгынгөө түгэсхэлдэ хэлээ.

Энэ социалис нэгэдэлдэ, хүндэтэй, үнэн сэхэ ажалда бүхы шадабаряа, бүхы хүсэ шадалаа зорюулая.

Московско хэлсээнүүдые бэелүүлхэ талаар Национальна суглаан түрүүшын шухала алхам хэбэ гээд Национальна суглаанай түрүүлэгшэ Й. Смрковский мэдүүлээ. Москвада болоһон хэлсээнүүдэй тобшололнуудые хүндэтэйгөөр угтанабди гэжэ гэршэлхын тулада тиимэ хуули гаргалтын хэмжээнүүдые абаха шухала, абаһан уялгануудаа дүүргэлгэһээ зайсахые хүсэнэгүйбди, зайсахашьегүйбди гээд тэрэ онсолон тэмдэглээ.

Национальна суглаан хуулиин хэдэ хэдэн хэмжээ ябуулгануудые зүбшэн хэлсээ.

Ниитын гурим бэхижүүлхэ талаар саг зуурын хэмжээ ябуулга тухай хуулиин проектые суглаан һайшаагаа. Энэ асуудалаар дотоодын хэрэгүүдэй министр Я. Пельнарж элидхэл хэһэн байна.

Хэблэлэй ба ниитын информациин бусад хэрэгсэлнүүдэй талаар саг зуурын хэмжээнүүд тухай хуулиин проект мүн лэ баталан абтаа. Энэ асуудалаар культурын ба информациин министр М. Галушка элидхэл хээ.

Национальна суглаан Национальна фронт тухай хуулиие, бусад хэдэн хуулиин проектнүүдые, тэрэшэлэн зарим эмхидхэлэй хэмжээ ябуулгануудые зүбшэн хэлсээд һайшаагаа.

Тингээд сесси хүдэлмэреэ дүүргэһэн байна.

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО • ХИЛЫН ГААНАҺАА

Дээдэ тушаалтадай уулзалга

АЛЖИР. (ТАСС). Африкан нэгэдэлэй организациин (ОАЕ) гэшүүн оронуудай гүрэн түрын ба правительствануудые толгойлогшонорой ассамблейн табадахи сесси Алжирта, Нацинуудай ордон соо нээгдээ. ОАЕ-гэй Министрнүүдэй Соведэй арбадахи ба арбан нэгэдэхи сессинүүдэй бэлэдхэһэн резолюцинууд болон һанамжа дурадхалнуудые сесси хаража үзэхэ, зүбшэхэ зүйлдэ африкан гүрэнүүдэй оруулһан хэдэ хэдэн асуудалнуудые хэлсэхэ байна.

Африкын 25 ороной гүрэн түрые болон правительствануудые толгойлогшонор дээдэ тушаалтадай зүблөөндэ ерээ. Бусад хэдэн ороной делегацинуудые гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд толгойлно.

Конгын (Киншаса) президент Ж. Мобуту сессиие нээгээ.

АНДР-эй Революционно соведэй түрүүлэгшэ Хуари Бумедьен ассамблейдэ хабаадагшадта хандан амаршалгын үгэ хэлээ.

ОАЕ-гэй ассамблейн табадахи сессиие нээлгэдэ зорюута ерэһэн ООН-ой Генеральна секретарь У Тан үгэ хэлэхэдээ, колониальна дарлалтада мүнөөшье хүрэтэр байдаг олон миллион африканецууд тушаа һанаагаа зобожо байһанаа элирхэйлэн мэдүүлээ. ОАЕ-гэй гэшүүн гүрэнүүд али бүхы түхэлэй колониализмые түргэнөөр усадхахын тулада ООН-ой гол ёһонуудта тааруутаар бүри ехэ хүсэлэл оролдолго гаргаха гэжэ этигэнэб гээд тэрэ хэлээ.

Ассамблейн табадахи сессиин түрүүлэгшээр АНДР-эй Революционно соведэй түрүүлэгшэ Хуари Бумедьен нэгэн дуугаар һунгагдаа.

Тэмсэл үргэлжэлһөөр

МОНТЕВИДЕО. (ТАСС). Уругвайн ниислэлэй хоёр мянга шахуу хүдэлмэришэд, алба хаагшад «Фригорифико насиональ» гэжэ мяханай комбинадые эзэлээ. Энэ тон томо гүрэнэй предприяти уласхоорондын валютна фондын баалалтаар 40 хоногой урда тээ хаагдаһан байгаа. Тиихэдэнь хэдэн мянган бүлэнэр амидаран һууха арга боломжоһоо хаһагдаһан байгаа бшуу.

Тэсэхын аргагүй байдалда ороһон ажалшад сентябриин 13-да предприятиингаа байшангые эзэлээ. Эдэнэй шууд сэхэ ябуулгые студентнүүд дэмжэнэ. Полициин отрядууд хүдэлмэришэдые буудана, нюдэнһөө нёлбоһо гоожуулдаг газтай гранатануудые хэрэглэнэ. Хэдэн хүн хүндөөр шархатаа, полици олон хүниие арестовалаа.

Гүрэнэй предприятиие уласхоорондын валютна фондын хардалгаһаа хамгаалхаар шиидэнги байһан Уругвайн хүдэлмэришэдэй, тэдэниие дэмжэдэг студентнүүдэй тэмсэл үргэлжэлһөөр.

Һунгалтын урда тээ Никсонэй хэлэһэн үгэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Ядерна зэбсэг тараахагүй тухай договорые энэ оной хабар ООН-ой Генеральна Ассамблей һайшаагаа һэн. Тус договорые эсэслэн баталхые буруушаажа, республиканска партиһаа президентын тушаалда кандидат Ричард Никсон үгэ хэлэһэн байна. Энэ договорые Холбоото Штадуул мүнөөдөө эсэслэн баталаагүй байһаар.

Ороной урда штадуудаар һунгалтын урда тээхи аяншалга хэжэ ябаһан Никсон Шарлотта городто (Хойто Каролина штат) үгэ хэлэхэдээ, тус договорые эсэслэн баталалгые сенат болзоргүй саг соо хойшолуулха ёһотой гэһэн байна. Өөрынгөө эрилтые Чехословакида болоһон үйлэ хэрэгүүдээр зүбтүүлхые Никсон оролдоо.

Шэнэ Орлеанда «Американский легион» гэжэ хархис организациин съезд дээрэ үгэ хэлэхэдээ, США-гай, тэрэнэй баруунай союзнигуудай хүсые НАТО гэжэ сэрэгэй бүлэглэлые шангадхаха шухала гээд Никсон мэдүүлһэн байгаа.

ДРВ-е бомбодолгые шангадхаха, сэрэгэй ябуулгануудые ургэдхэжэ, Вьетнамда илалта туйлаха эрилгэ хэһэн резолюциие съездын делегадууд баталан абаа.

Шэнэ правительство байгуулагдаба

КАИР. (ТАСС). МЕН агентствын корреспондентын Санһаа мэдээсэһэнэй ёһоор, генерал Хасан Аль-Амри түрүүтэй Йеменэй Арабуудай Республикын шэнэ министрнүүдэй кабинедэй байгуулагдаһан тухай декрет тэндэ толилогдоо.

Хасан Аль-Амри ЙАР-ай правительствада премьер-министр байһан аад, сентябриин 4-дэ тушаалһаа буугаһан байгаа.

ТАСС-ай ЛЕНТЭҺЭЭ

БУДАПЕШТ. Үнгэрһэн жэлдэ Совет гүрэнэй 50 жэлэй һайндэртэ зорюулан, Будапештһээ Москва хүрэтэрхи зайе ябагаар гүйжэ гаталһан эндэхи нютагай жолоошон Дьердь Ширилла үшөө нэгэ юрэ бусын маршрут гаталхаар шиидэбэ. Тиин энэ нүхэрнай Будапештһээ Венэ хүрэтэрхи 200 километрэй зайе сүүдхын туршада гүйжэ гаталхаар хараална. Энээнээ мүнөө намар бэелүүлхэ юм. Тиимэһээ Ширилла һорилгоёо үни эхилэнхэй.

САЛАМ. Датска гроссмейстер Бент Ларсен Канадада наадаһанайнгаа удаа, дахинаа США ерэбэ. Тэрэ эндэхи Нью-Гэмпшир штадай энэ хотодо үшөө нэгэ илалта туйлаа. Гадна Бент Ларсен нютагай һайндэрэй уласхоорондын шатарай турта наадахадаа, США-гай гроссмейстер Палом Бенкотэй түрүү һуури хубаалдаһан юм. Иигэжэ эдэнэр дүрбэ дүрбэн парти шүүһэн байна. Харин табадахи партияа тэнсэлгээр дүүргээ.

САУТ-ЛЕЙК-ТАХО. Калифорни штадай энэ хотодо американ атледүүдэй дунда үнгэргэгдэһэн олимпиин урда тээхи мүрысөөндэ 100 метр зайе 9,9 секунда соо гаталһан Чарльз Грин тус тустаа 10,0 секунда харуулһан Ронни Рей Смит Джим Хайнс гэгшэд дэлхэйн рекорд туйлаа. Мүн тиихэдэ үшөө гурбан спринтер энэ зайе 10,1 секунда соо гаталһан.

10000 метрэй зайе гаталһан Трэси Смита 30 минута 0,4 секунда харуулаа.

(ТАСС).

ШЭНЭ САГАЙ ШЭНЖЭ

«ЭНДЭ ХҮНДЭТЭ КОЛХОЗНИК АЖАҺУУНА»

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхозой партийна комитет болон правлени колхознигуудай Хүндэлэлэй дэбтэр эмхидхэбэ. Нютагтаа Совет засаг тогтоохын түлөө, хамтын ажахы эмхидхэхын түлөө, Агуу ехэ Октябриин туйлалтануудые гартаа буу барижа хамгаалхын түлөө хатуу шангаар тэмсэгшэд, ажахынгаа экономико хурдан түргэнөөр бэхижүүлхэ, нютагаа болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ шударгыгаар, үнэн зүрхэнһөө оролдожо ябаһан колхознигууд Хүндэлэлэй дэбтэртэ тусхай тогтоолой ёһоор бэшэгдэжэ байха юм.

Һаяхан эмхидхэгдэһэн энэ дэбтэртэ 13 колхознигуудай нэрэ оруулагдаба. Тэдэнэй дунда Михаил Иванович Поломошнов, Мерколай Михеевич Бельский, Михаил Сергеевич Шрикалов, Николай Антиподистович Попов гэгшэд бии.

Хүндэлэлэй дэбтэртэ оруулагдаһан колхознигуудай гэрэй газаа «Эндэ хүндэтэ колхозник ажаһууна» гэжэ уран гоёор бэшэгдэһэн хабтагай хадагдана.

Хүндэтэ колхознигой нэрэ зэргэдэ хүртэгшэд электрын элшэ хүсые өөрынгөө ажахыда хэрэглэһэнэй түлөөһэнһөө сүлөөлэгдэхэ юм. Тэрэ түлөөһыень колхоз даажа абанхай.

Манай корр.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: КПСС-эй Центральна Комитедтэ. Сэлэнгэ аймагай колхоз, совхозуудай хү... бэрилэгшэдтэй хөөрэлдөөнэй ма... риал. ТАСС-ай шухала материалнууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Ком... нистнууд тухай хөөрөөн» гэһэн га... шаг доро зураглал. «Политгэгээрэл... һуралсалай жэлэй урда тээ» гэһэн гаршаг доро информацинууд. Ту... орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһанда: «Азот а... тадай ажабайдалда туһатай» гэһэн АПН-эй очерк. Дэлхэйн һонин. Ула... хоорондын шэнжэлэл.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Ту... хизаараймнай баялиг» гэһэн Р. Ту... гутовай корреспонденци. Спорт... һонин. Нютаг нютагай һонин. С... носхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

18 часһаа «Һурагшадта искусство тухай» гэһэн аха классуудай һурагшадта зорюулһан дамжуулга. 18 час 40 минутаһаа «Казань в 41-ом» гэһэн киноочерк. 18 час 50 минутаһаа «Холо, ойрын һонин». 19 час 10 минутаһаа «... ряа тушаалгын хаһа» гэһэн дамжуулга. 19 час 20 минутаһаа «Хүгжэмтэ инструментнүүдэй ту... хэһээ» гэһэн дамжуулга. 20 час... һаа А. Огнивцевой концерт. 20 час 20 минутаһаа телевидениин дамжуулгын программа. Сагай уларил. 20 час 25 минутаһаа хү... жэм. 20 час 30 минутаһаа һүни... ноль час хүрэтэр Москваһаа дамжуулга.

САГАЙ УЛАРИЛ

Улаан-Үдын авиаметстанциин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай бага зэргэ үүлэ... тэйшэг байха, бороо орохогүй. Баруун зүгһөө һулаханаар һалхи... ха. Хүдөө нютагуудта 9—14 градус дулаан байха. Улаан-Үдэдэ һүниндөө 0—2 градус хүйтэн, үдэрынь 9—11 градус дулаан байха.

Редакторай орлогшо **М. Н. НИМАЕВ.**

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ. ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-54, приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редактора—62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—66-76 отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-36, 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленности и строительства—61-35, советского строительства и быта—69-58 культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, информации—34-05, общественная приёмная—56-62, машинное бюро—57-63, фотолаборатория—33-61

Гор. Улан-Удэ типография Управления по печати при Совете Министров БурАССР

Н-01916. Зак. № 930.